

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ΄ ΤΕΥΧΟΣ 50^ο ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009

Το Ξηροκάμπι
Περίοδος Α' 1966-1977

Η ΦΑΡΙΣ
Περίοδος Β' 1979-1981
Περίοδος Γ' 1992-2001
Περίοδος Δ' 2002-

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος

Έδρα: Ξηροκάμπι Φάριδος, Λακωνία

Συντακτική επιτροπή: Γεώργ. Θεοφ. Καλκάνης, Θεόδ. Στ. Κατσουλάκος,
Παναγ. Ηλ. Κομνηνός

Επιμελητής έκδοσης: Θεόδ. Στ. Κατσουλάκος,

Συρακουσών 101, Λαμπρινή, Αθήνα, τηλ. 210 2515864

Ταμίας: Ιωάννης Παν. Κονίδης, Ξηροκάμπι, τηλ.: 27310 35029

Η ΦΑΡΙΣ της Δ' περιόδου (2002-) ευρίσκεται (και) σε ηλεκτρονική μορφή στον δικτυακό τόπο: micro-kosmos.uoa.gr/faris

Ετήσια συνδρομή έντυπης μορφής: εσωτερικού 5 €, εξωτερικού 25 \$ Η.Π.Α.

Περιεχόμενα :

<i>Εκ της Φάριδος, Φτάσαμε στο πεντηκοστό τεύχος.....</i>	3
<i>Γεωργίου Β. Μακρή, Οι θρύλοι του Αγιο-Βασίλη.....</i>	3
<i>Ποταμίτη, Το πανηγύρι της Ποταμιάς.....</i>	4
<i>Ευστρατίου Α. Σολωμού, Μετανάστες των χωριών μας που πέρασαν από το Elis Island.....</i>	5
<i>Παναγιώτη Κ. Τσέγγου, Τα αγριόγίδα του βουνού.....</i>	10
<i>Ηλία Κ. Πετράκου, Αγώι Καμίνια-Ζερμπίτσα.....</i>	11
<i>Μενελάου Π. Κονίδη, Σκοτώσαμε, μας σκότωσαν.....</i>	12
<i>Παναγιώτη Η. Κομνηνού, Ένα μεγάλο έργο-Μια μικρή ιστορία (Ο δρόμος της Κουμουστάς).....</i>	13
<i>Δημητρίου Γ. Πρέβα, Το Τσακωνοχώρι.....</i>	19
<i>Πηνελόπης Ι. Καπετανάκη, Πρόδρομες περιβαλλοντικές οργανώσεις στο Ξηροκάμπι της Λακωνίας(1924-1954).....</i>	20
<i>Μίμη Σ. Κουμουτσίδη, Περί παρανόμου οπλοφορίας.....</i>	22
<i>Πολύδωρου Μ. Ιππιώτη, Δραστηριότητες του Πολιτιστικού Συλλόγου Ξηροκαμπίου.....</i>	24
<i>Χαρίλαου Ν. Θεοφιλοπούλου, Το γενεαλογικό δέντρο της οικογένειας Κρητικού από τα Καμίνια.....</i>	24
<i>Γεωργίου Ι. Κονίδη, Ο κυρ-Νίκος ο Παπαδάκος και οι ατάκες του.....</i>	26
<i>Ηλία Γ. Μανιατάκου, Η γεωγραφία των λαλαγγιών.....</i>	28
<i>Ιωάννη Γ. Παρηγόρη, Δραστηριότητες συλλόγου γονέων.....</i>	28
<i>Μαρίας Μακράκου-Μανιατάκου, Ένα γράμμα.....</i>	28
<i>Καλομοίρας Κουτσομπού-Κονίδη, Ενθρόνιση του ηγούμενου της Ιεράς Μονής Αγίων Αναργύρων.....</i>	29
<i>Δημήτρη Ν. Ξανθάκου, Έκθεσις 12^η.....</i>	30
<i>Παναγιώτας Χ. Στούμπου – Αναστασίας Ι. Παρηγόρη, Επίσκεψη στη Βουλή.....</i>	32
<i>Κυριάκου Μ. Κωτσάκη, Επιτυχόντες στα ΑΕΙ και ΤΕΙ.....</i>	33
<i>Νίκου Χ. Καπετανάκου, Κοκώ...η ψυχοκόρη.....</i>	34
<i>Θ.Σ.Κ., Δ.Θ.Κ., Νίκου Π. Σταρόγιαννη, Σύμμικτα.....</i>	35
<i>Συνδρομές.....</i>	36
<i>Γιώργου Ευστρ. Σολωμού, Στράτη Γ. Πρέβα, Δ.Π.Κ., Της αγοράς.....</i>	37
<i>Βιβής Ξ. Κωτσιοτοπούλου, Τα νέα μας.....</i>	38

Εξώφυλλο: Η χρονολογία της κομνηναϊκής πόρτας στην πλατεία του Ξηροκαμπίου

Εκ της Φάριδος

Φτάσαμε στο πεντηκοστό τεύχος

Με το παρόν τεύχος φτάσαμε αισίως τα πενήντα τεύχη. Τον Ιανουάριο του 1992 ξαναξεκίνησε δειλά η έκδοση του περιοδικού, το οποίο συμπλήρωσε δεκαοχτώ χρόνια συνεχόμενης παρουσίας. Ο κόσμος έχει περιβάλει με αγάπη την προσπάθεια αυτή. Η πληθώρα θεμάτων του περιοδικού και η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση που έχει το μαρτυρούν περίτρανα. Το περιοδικό αποτελεί σημείο αναφοράς για την περιοχή μας και ευχαριστεί όλους σας, που με θέρμη το περιβάλατε τόσα χρόνια. Συνεχίζουμε, λοιπόν, με στόχο το εκατοστό τεύχος.

Γεωργίου Β. Μακρή

Οι θρύλοι του Άγιο-Βασίλη

Ο Γεώργιος Β. Μακρής μετανάστευσε στον Καναδά, όπου και πρόκοψε. Χρημάτισε πρόεδρος των Ξηροκαμπιτών του Τορόντο με σημαντική προσφορά. Έφυγε από τη ζωή το 2000. Από το αρχείο του ανέσυρε η αδελφή του μια σελίδα και μας την παρέδωσε. Το περιεχόμενό της αφορά τον Αϊ-Βασίλη και το δημοσιεύουμε ως μικρή εισφορά στην έρευνα που διεξάγεται στη μυκηναϊκή αυτή θέση, έδρα πιθανότατα ανακτόρου.

Κάτω από τη σκιά του Ταϊγέτου στη νοτιοδυτική γωνία του δρόμου Ξηροκαμπίου – Σπάρτης, Γυθείου η ίδια η φυσική θέση μάς κάνει να σκεφτούμε την ερημική κορυφή του λόφου, όπου είναι κτισμένος ο Άγιος Βασίλειος με τη δική του ιστορική πορεία κατά την εποχή του Τούρκου κατακτητή, των τσιφλικάδων Καρασπαη, Μαχμούτμπεη, Ζαΐμη (Ζαϊμάκη). Είναι ο αρχαιότερος χριστιανικός ναός της περιοχής μας. Γραφικός από τα θεμέλια έως τον τρούλο, με τις αγιογραφίες.

Εκεί κάποτε ο πασάς είχε τα σαράγια του και το χαρέμι του, που κατέβαινε κάτω στο μύλο, στου Μανταβά τη βρύση και λουζόταν.

Στο σημείο όπου βρίσκεται σήμερα ο Άγιος-Βασίλης σε μια ερημωμένη γωνιά ευρίσκετο η Αγία Τράπεζα, που ημερησίως πήγαινε και την καθάριζε και άναβε το καντηλάκι μια μοναχή ονόματι Γερβασία από την οικογένεια Σουρτζή. Η Γερβασία λέγεται ότι διακόνεψε μέχρι το Άργος να μάσει λεπτά να τελειώσει το κτίσιμο γύρω από το ναό, όπως μου έχει διηγηθεί ο Ιερόθεος, ηγούμενος της Γόλας. Όλα τα κτήματα γύρω από το ναό μέχρι σήμερα είναι ιδιοκτησία Σουρτζή.

Μετά την Τουρκοκρατία το μύλο τον αγόρασαν οι Κουμουστιωταίοι σαν μεγάλοι οπλαρχηγοί. Μέχρι σήμερα ο Άγιος-Βασίλης διευθύνεται από την ενορία των Αρκασάδων. Οι δύο τελευταίοι παπάδες είναι από την Κουμουστά και άφησαν οι αγιογραφίες να ασπριστούν.

Ποταμίτη
Το πανηγύρι της Ποταμιάς

Τους θερινούς μήνες στα χωριά γίνονται διάφορα πανηγύρια είτε για οικονομική ενίσχυση των συλλόγων είτε γιατί γιορτάζει κάποια εκκλησία του χωριού. Έτσι και στο χωριό μου, την Ποταμιά, το μεγάλο πανηγύρι γίνεται όταν γιορτάζει η κεντρική εκκλησία του χωριού στις 15 Αυγούστου, δηλαδή της Παναγίας.

Προπολεμικά το πανηγύρι ήταν τελείως διαφορετικό από το σημερινό. Γινότανε στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας και ήτανε εμποροπανήγυρη και ζωοπανήγυρη και διαρκούσε περισσότερο από μια μέρα. Στον προαύλιο χώρο υπήρχαν δέντρα, τα οποία οι έμποροι τα νοίκιαζαν για όσες μέρες ήθελαν από την επιτροπή της εκκλησίας. Εκεί τοποθετούσαν τα πράγματά τους για να τα εκθέσουν στους χωρικούς. Όπως είναι αυτονόητο, οι εμποροκτηνοτρόφοι ήτανε λίγο απομακρυσμένα. Εδώ να τονίσουμε ότι το κεντρικό δέντρο της εκκλησίας, εκεί που τώρα είναι ένα πλατάνι, δε νοικιαζότανε γιατί ήτανε η καμπάνα και ταυτόχρονα ήτανε ο χώρος που όποιος ήθελε μπορούσε να χορέψει. Όσο διαρκούσε το πανηγύρι, στην πλατεία του χωριού οι μαγαζάτορες (ταβερνιάρηδες, καφετζήδες, μπακάληδες) ήτανε προετοιμασμένοι να εξυπηρετήσουνε τον κόσμο. Όπως βλέπουμε στο θέμα του φαγητού ο κόσμος πήγαινε στην πλατεία.

Με τα χρόνια τα πράγματα άλλαξαν. Η εμποροπανήγυρη και η ζωοπανήγυρη σταμάτησαν. Στη θέση τους κάθε Δεκαπενταύγουστο, την ημέρα, μετά τη λειτουργία τα μαγαζιά στην πλατεία λειτουργούσαν αυτόνομα για τον κόσμο και το βράδυ στο προαύλιο χώρο της εκκλησίας γινότανε το παραδοσιακό γλέντι. Εκείνα τα χρόνια η διοίκηση της εκκλησίας έκανε δημοπρασία για το ποιος θα αναλάβει το πανηγύρι. Καθώς περνούσαν τα χρόνια, τα πράγματα άλλαξαν κι άλλο. Τα μαγαζιά στην πλατεία άρχισαν σιγά σιγά να κλείνουν. Έμεινε μόνο το νυχτερινό πανηγύρι, το οποίο από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 γινόταν στην πλατεία του χωριού από τους συλλόγους του χωριού, κυρίως της ποδοσφαιρικής ομάδας.

Στην εποχή μας το πανηγύρι γίνεται είτε από τον πολιτιστικό σύλλογο είτε από την ποδοσφαιρική ομάδα. Το φετινό πανηγύρι, το οποίο οργάνωσε η ποδοσφαιρική ομάδα, στέφτηκε με μεγάλη επιτυχία. Προσφέρθηκε καλοψημένη μπουζοπούλα και παγωμένη μπύρα. Ορχήστρα ήταν ο Παναγιώτης Αγγελάκος με το κλαρίνο του και όλο του το επιτελείο. Το γλέντι κράτησε μέχρι τις πρωινές ώρες και ο κόσμος έμεινε ευχαριστημένος.

Αυτή ήτανε η ιστορία του πανηγυριού της Ποταμιάς, του μεγάλου πολιτιστικού γεγονότος του χωριού μας και λέμε του μεγάλου πολιτιστικού γεγονότος γιατί, έτσι όπως έχουν έρθει τα πράγματα, δεν έχουμε να παρουσιάσουμε σαν πολιτιστικό γεγονός τίποτα άλλο. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω για τις πολύτιμες πληροφορίες που μου έδωσε το συγχωριανό μας Κυριάκο Παπαδάκο του Γεωργίου, 90 ετών σήμερα.

Μετανάστες των χωριών μας που πέρασαν από το Elis Island

Πριν από αρκετά χρόνια, περνώντας από την Νέα Υόρκη, απεφάσισα να επισκεφτώ το άγαλμα της ελευθερίας και το νησάκι Έλις (Elis Island), όπου πρόσφατα είχε ανοίξει ένα μουσείο μετανάστευσης. Ο λόγος για ένα τέτοιο μουσείο είναι λίγο-πολύ γνωστός. Το Elis Island ήταν για δεκαετίες το μέρος που αποβιβάζονταν οι φτωχοί μετανάστες, οι οποίοι έφταναν στις ΗΠΑ μέσω Νέας Υόρκης.

Δεν σας κρύβω τη συγκίνηση που με συνεπήρε όταν είδα φωτογραφίες, έγγραφα και άκουσα σχετικά ηχητικά ντοκουμέντα. Όπως πολλοί από μας, μεγάλωσα με τις περιγραφές και τις ιστορίες προγόνων, συγγενών και άλλων συγχωριανών που μετανάστευσαν στην Αμερική. Στο Elis Island έβλεπα από κοντά τις εικόνες που μας περιέγραφαν. Έβλεπα την αγωνία τους να «περάσουν από τους γιατρούς» και ν' αγγίζουν το «αμερικάνικο όνειρο» (american dream), που φάνταζε μπροστά τους, αγναντεύοντας την απίστευτη κορυφογραμμή των ουρανοξυστών της μεγαλόπολης. Όσοι έχουν δει την ταινία τη Ηλία Καζάν «Αμέρικα, Αμέρικα», ίσως καταλαβαίνουν λίγο καλύτερα αυτά τα συναισθήματα.

Το Elis Island είναι ένα μικρό νησάκι νοτιώς του Μανχάταν της Νέας Υόρκης δίπλα στο πασίγνωστο άγαλμα της ελευθερίας. Το 1892 άρχισε να λειτουργεί σαν το κέντρο υποδοχής μεταναστών που έφταναν στο λιμάνι της Νέας Υόρκης. Στο λιμάνι αυτό έφτανε ο μεγαλύτερος όγκος των ταξιδιωτών και μεταναστών, διότι εκεί έφταναν τα περισσότερα υπερωκεάνια ατμόπλοια από την Ευρώπη. Σε μικρότερη κλίμακα, έφταναν ατμόπλοια με Ευρωπαίους μετανάστες και σε άλλα λιμάνια, όπως η Φιλαδέλφεια, Βαλτιμόρη, Σαβάννα, Μαϊάμι και Νέα Ορλεάνη.

Το κέντρο εισόδου μεταναστών λειτούργησε έως το 1924, οπότε ετέθησαν σε ισχύ οι πρώτοι περιορισμοί στην μετανάστευση. Μέχρι το 1954, οπότε και έκλεισε οριστικά, λειτούργησε κατά καιρούς σαν χώρος υποδοχής και προσωρινού περιορισμού λαθρομεταναστών.

Όταν το υπερωκεάνιο έδενε στον προβλήτα, οι επιβάτες της πρώτης και δευτέρας θέσης αποβιβάζονταν ακολουθώντας τις κανονικές διαδικασίες (τελωνείο κ.λπ.). Τους επιβάτες της τρίτης θέσης τους μετέφεραν με μαούνες στο νησάκι Έλις για να υποστούν υγειονομικό έλεγχο. Ο έλεγχος αυτός δε ήταν μόνο για τον περιορισμό μεταδοτικών ασθενειών. Οι αμερικανικές αρχές δεν ήθελαν να επιβαρύνουν τα νοσοκομεία της χώρας με άπορους ασθενείς. Επί πλέον γινόταν και μία «νομική επιθεώρηση» των στοιχείων τους για ευνόητους αστυνομικούς λόγους. Μόνο περίπου 2% των ελεγχόμενων απορρίπτονταν και έπρεπε να επαναπροωθηθούν (όπως λέμε σήμερα) στη χώρα τους.

Η διαδικασία ελέγχου ήταν σχετικά γρήγορη. Διαρκούσε συνήθως από 3 έως 5 ώρες. Οι ιατρικές εξετάσεις έπρεπε να είναι σύντομες και αποτελεσματικές. Χαρακτηριστικές είναι οι ερωτήσεις απλής λογικής που έθεταν οι ψυχίατροι για να

διαπιστώσουν τυχόν νοητική καθυστέρηση ή βαρεία ψυχοπάθεια. Αρκετά διασκεδαστική ήταν η απάντηση μίας μετανάστριας όταν την ρώτησαν: «Από πού αρχίζουμε και σφουγγαρίζουμε τις σκάλες; Από πάνω ή από κάτω;» Η απάντηση ήταν αποστομωτική: «Από πουθενά! Δεν άφησα την χώρα μου για να έρθω στην Αμερική και να σφουγγαρίζω σκάλες»!

Παράλληλα με τις αρχές, στο Elis Island λειτουργούσαν και διάφορες φιλανθρωπικές οργανώσεις που φρόντιζαν να βοηθούν τους μετανάστες. Για παράδειγμα μια γυναικεία οργάνωση φρόντιζε να προστατεύει από τον κίνδυνο της πορνείας τα κορίτσια που έφταναν μόνα τους. Μια άλλη γυναικεία οργάνωση φρόντιζε να ντύνει με μοντέρνα φορέματα της εποχής τις γυναίκες που έφταναν με την τοπική τους ενδυμασία. Ο σκοπός τους ήταν να τις βοηθήσουν στην αφομοίωσή τους με την τότε αμερικανική κοινωνία. Καθώς βλέπουμε σήμερα τις φωτογραφίες που έπαιρναν πριν και μετά το "relooking", οι χωριτίσες των Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης έμοιαζαν κωμικές με τα μεγάλα καπέλα και τα κρινολίνα που συχνά δεν ήταν ούτε στα μέτρα τους.

Πιο πρόσφατα, έμαθα ότι τα αρχεία του Elis Island έχουν ψηφιοποιηθεί και μπορεί κανείς να έχει δωρεάν πρόσβασή τους από το Διαδίκτυο. Έτσι πέρασα αρκετές ώρες ψάχνοντας για ονόματα συγγενών και συγχωριανών. Υπάρχει επίσης δυνατότητα, μέσω μιας απλής εγγραφής, να βρεί κανείς αντίγραφα των διαφόρων ντοκουμέντων που κρατήθηκαν στο αρχείο.

Η αναζήτηση δεν είναι αρκετά εύκολη διότι η αντιγραφή και μεταγραφή των χειρογράφων σε λατινικούς χαρακτήρες περιέχει αρκετά λάθη. Έτσι, η λέξη "Koumousta" βρίσκεται και σαν "Kounousta", οι δίφθογοι "ou" μερικές φορές γράφονται "oy", κλπ. Επί πλέον, η αναζήτηση του ονόματος ή της καταγωγής απαιτεί τουλάχιστον τα τρία πρώτα γράμματα. Δηλαδή δεν επιτρέπει να ζητήσουμε όλα-τα ονόματα με τόπο καταγωγής "Koumousta", αλλά πρέπει να εισαγάγουμε τουλάχιστον τρία γράμματα στο όνομα. Ένα άλλο πρόβλημα είναι ο τόπος καταγωγής που δηλώθηκε. Για παράδειγμα, ο Σταύρος Κατσουλάκος δήλωσε "Katsouleika", ενώ άλλοι, προφανώς Ξηροκαμπίτες, Κουμουστιώτες ή Γορανίτες, δήλωσαν "Sparti". Τέλος, πολλά ονόματα, των οποίων γνωρίζουμε το ακριβές έτος άφιξης δεν υπάρχουν, επειδή απλούστατα μπήκαν από άλλο λιμάνι.

Για όσους επιθυμούν να ερευνήσουν το αρχείο, παραθέτω το URL της ιστοσελίδας λεπτομερούς αναζήτησης:

http://www.ellislandrecords.org/search/search_new.asp?

Στο παράρτημα που ακολουθεί ο αναγνώστης θα βρει μερικές «οδηγίες για την αναζήτηση», καθώς και ένα δείγμα λίστας ονομάτων που βρήκα ο ίδιος.

Γενεύη - Ελβετία
stratis.solomos@bluewin.ch

Οδηγίες για την αναζήτηση

Μπείτε στον δικτυακό τόπο του Elis Island:

http://www.ellislandrecords.org/search/search_new.asp?

Συμπληρώστε τα κύρια πεδία αναζήτησης που είναι "**Passenger Last Name**", "**Name of Town/Village of Origin**" και "**ETHNICITY**". Επειδή πολύ

συχνά τα ονόματα έχουν μεταγραφεί με λάθη, είναι προτιμότερο να επιλεγεί η μέθοδος εγγραφής "starts with" ή "sounds like". Στη περίπτωση αυτή που το όνομα δεν είναι ακριβώς γραμμένο, να μην ξεχάσετε την **ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ (ETHNICITY)**, διότι ο αριθμός των αναγραφών θα είναι υπερβολικά μεγάλος. Παραδείγματος χάριν, επιλέγοντας σε όλα τα πεδία "ignore" ή "any" εκτός από τα :

Passenger Last Name: starts with fra

Name of Town/Village of Origin: starts with xiro

ETHNICITY Greek

Η αναζήτηση δίνει τα κάτωθι επτά ονόματα εκ των οποίων τα έξι είναι Φραγκήδες από το Ξηροκάμπι και μόνο ένα από κάποιο Ξηροχώρι (ο αριθμός μετά το έτος είναι η ηλικία).

1. Athanate Francesco	Xirochori	1906 33
2. Aristeia Frangi	Xirocambi	1921 19
3. Aristeia Frangi	Xirokambi	1921 19
4. Marika Frangi	Xirocambiou	1915 16
5. Constantinos Frangis	Xirocambion	1915 51
6. Georgios Frangis	Xirocambion	1914 50
7. Stravroula Fraugi	Xirocambion	1914 18

ADVANCED PASSENGER SEARCH (1892-1924 ARRIVALS)

Please Note: The "Sounds Like" search requires a minimum of 1 character for the first name and 5 characters for the last name.

Use Advanced Search to specify additional details for a passenger arriving through Ellis Island from 1892-1924. You do not need to use every field shown below, but can provide any combination of information you may have.

Passenger First Name: ignore

Passenger Last Name: starts with fra

Gender: Any Male Female

Approximate Year of Birth: Year Range: Exact Year

Year of Arrival: Year Range: Exact Year

Name of Town/Village of Origin: starts with xiro

Name of Passenger Ship: is

START SEARCH

ETHNICITY

In addition to the parameters specified above, you may also narrow your active search by selecting one or more of the table below. To ignore this option, simply have all the boxes below unchecked and click on the 'Start Search' button.

☐ Abyssinian	☐ Czechoslovakian	☐ Jamaican	☐ Polish
☐ Afghan	☐ Dalmatian		
	☐ Goanese	☐ Mexican	☐ South America
	☒ Greek	☐ Monegasque	☐ Spanish
☐ Bosnian	☐ Guatemalan	☐ Mongolian	☐ Spanish-Ameri
☐ Brazilian	☐ Guyanese	☐ Montenegrin	☐ Spanish-Ameri
☐ British			☐ Surinamese

Δείγμα ονομάτων από το Ξηροκάμπι και μερικά γύρω χωριά

A			
Basil Arbusis	Sparta	1897	23
F			
Evridiki Fegara	Xirokabion	1922	20
Panagiota Fegara	Xirokabi	1921	15
Harilaos Fegaras	Xirocampi	1912	20
Anastassios Feggarras	Xirocabion	1921	30
Aristea Frangi	Xirocambi	1921	19
Constantinos Frangis	Xirocambion	1915	51
Georgios Frangis	Xirocambion	1914	50
Panayiotis Frangis	Coumousta	1913	16
Panagiotis Frangis	Konmonsta	1914	18
Panagos Frangis	Sparta	1897	28
Pantelis Frangis	Sparta	1897	25
Sotirios Frangis	Koumousta	1909	17
George Frankes		1922	26
Panagi Franki	Sparta	1910	24
Sotirios Frankis	Sparta	1906	11
Stravroula Fraugi	Xirocambion	1914	18
K			
Vasilios Kalavritinos	Xirocambion	1921	48
Demetrios N. Kalkanis	Gorani	1907	19
Nichitas D. Kalkanis	Gorani	1907	42
Petros N. Kalkanis	Gorani	1907	14
Dimitrio Karkampasis		1906	10
George Karkampasis		1906	8
P. Karkampasis		1906	32
Stavros Katsoulakos	Katsouleika	1912	20
Stylianos Kominos	Xirocampi	1910	36
Demetrios Komninos	Xirocampi	1911	7
Elias Komninos	Xirocabi	1923	49
George Komninos	Xirocampi	1911	45
Vasiliki Komninos	Xirocabi	1923	36
Panagotis Konidichiotis	Sclavohori	1912	19
Panayotis Konidichiotis	Sclavohori	1910	32
Spyros Konidichiotis	Sclavohori	1910	32
Panagiotis Konidichiski	Sparta	1906	28
Panagiotis Konidichiski	Sparta	1906	28
George Konidis	Xirocambi	1909	24

Panagiotis Konidis	Xirokeambi	1921	38
George Konidis	Xirokeambi	1909	24
Panagiotis Konidis	Xirokeambi	1921	38
Kyriakos Kounostiotis	Xirokeampi	1907	36
Nicolaos Kounostiotis	Xirokeampi	1907	11
Hrisanthi Kountouri	Xirokeambi	1920	15
Katerini Kountouri	Xirokeambi	1920	50
Georgos Kountouris	Xirokeampion	1910	40
Vasilios Kountouris	Xirokeambi	1920	56
Athanas Koyndoyris	Caminiá, Sparta	1921	17
L			
Elias Lascaris	Xirokeambi	1909	20
Sotirios Lascaris	Xirokeampi, Greece	1912	19
Stavros Lascaris	Xirokeampi, Greece	1912	25
Ioanna Laskahi	Xirokeabion	1923	20
O			
Andrea Orfanakos	Pirens	1905	21
Basil Orfanakos	Xirokeampion	1910	18
Dimitrios Orfanakos	Kirokeambos	1910	20
Sotirios Orfanakos	Ksirokeabion	1920	28
Stavros Orfanakos		1895	26
Kiriakoulas Orfanakou	Xirokeabion	1920	7
Panayiotitsa Orfanakou	Xirokeabion	1920	40
Stavros Orfanakou	Xirokeabion	1920	12
Orphanakos	Sparta	1906	32
P			
Dimitrios Panagakos	Xirokeambi, Greece	1909	20
Panayotis Panagiotopoulos	Xirokeabion, Greece	1912	19
Panagiotis Panagopoulos	Xirokeabo, Greece	1911	25
Antonia Panatiotopoulou	Xirokeabion, Greece	1920	13
Caroufalia Panayiotopoulou	Xirokeabion, Greece	1920	50
Politimi Panayiotopoulou	Xirokeabion, Greece	1920	15
Salomi Papadakou	Xirokeabion	1912	27
Efitzatis Papadauos	Xirokeabion	1914	28
S			
Athanassios Solomos	Xirokeabion	1921	47
Demetrios Solomos		1906	39
Dimos Solomos	Xerokambi	1914	46
Efstratios Solomos	Sparti	1914	17
Elias Solomos	Sharta	1904	38

Evangelos Solomos	Xerokambi	1914	3
George Solomos	Xerokambi	1914	8
Petros Solomos	Sparta	1900	11
Solirios Solomos	Sparta	1910	42
Sotirios Solomos	Sparta	1897	19
Eleni Solomou	Xirocabion	1920	60
Villi Solomou	Xirocabion	1921	22

M

Marigo Mandrapilia	Koumusta	1910	45
Vassilo Mandrapilia	Koumusta	1910	19
Geoge Mandrapelias	Xirokambio	1921	27
Olga Mandrapilia	Xirocampi	1912	12
Nicolaos Mandrapilias	Xirokabon	1914	18
Georgios Mandrapolias	Xirocampi	1921	27
Louiza Maniati	Xirocambiou	1914	27
Alexandros Maniatis	Xirokambi	1920	2
Athanasios Maniatis	Xirokambio	1921	29
Ekaterini Maniatis	Xirokambi	1920	1
Georgios Maniatis	Xirocambiou	1914	2
Ioannis Maniatis	Xirokambi	1920	33
Spiros Maniatis	Xirokambion	1920	36
Stavroula Maniatis	Xirokambi	1920	6
Anastasia Moutoula	Sparty	1906	48
Millio Moutoula	Sparty	1906	20
Andonios Moutoulas	Xirokambio	1921	26

X

Demetrios Xiropidis	Yirocampi	1905	25
Elias Xiropidis	Xirocampi	1914	29
Ilias Xiropidis	Xirokampon	1921	36

Παναγιώτη Κ. Τσέγγου

Τα αγριόγίδα του βουνού

Είναι γνωστό ότι από τις στάνες κάποια γίδια ξεμένουν σε διάφορες τοποθεσίες και με τον καιρό αγριεύουν. Ακολουθούν δικές τους συνήθειες και επιβιώνουν κάτω από δύσκολες συνθήκες. Τέτοια αγριόγίδα μπορεί κάποιος να τα δει, με κιάλια συνήθως, στις πλαγιές του κουμουστιώτικου Μύτικα και στην Ανίνα. Υπολογίζεται ότι στο Μύτικα ζουν περί τα εβδομήντα και περί τα διακόσια στην Ανίνα.

Ηλία Κ. Πετράκου

Αγώι Καμίνια – Ζερμπίτσα

Μας είχανε χαρίσει ένα μικρόσωμο γαϊδουράκι ,τόσο μικρό που λέγαμε ότι δεν θα το σαμαρώναμε ποτέ. Όμως όταν μεγάλωσε, η ιδέα για να του βάλουμε σαμάρι έγινε ανάγκη λόγω ελλείψεως μεταφορικού μέσου στο σπίτι. Το σαμαρώσαμε λοιπόν και με δυσκολία, λόγω δέματος βασικά, εκτελούσαμε τις δουλειές του σπιτιού. Το όνομα δε αυτού Μωυσής. Το όνομα το είχε δώσει ο πατέρας μου και, όταν το άκουσε ο θεός μου Παναγιώτης Σολωμός, πολύ θρησκευόμενος άνθρωπος, είπε: Για άκου - Μωυσή το γάιδαρο. Δεν το περίμενε αυτό από τον πατέρα μου, γιατί ήταν παπαδοπαίδι και εξ αυτού τουλάχιστον θα έπρεπε να σεβαστεί το όνομα.

Ο Μωυσής λοιπόν δεν ήταν για πολλά. Πολλές φορές ξεσαμάριζε στη μέση του δρόμου. Εγώ όμως θέλησα να τον χρησιμοποιήσω σαν μεταφορικό μέσο για αγώι Καμίνια – Ζερμπίτσα. Ο δρόμος Καμίνια - Ζερμπίτσα ήταν ένα δύσκολο και ανηφορικό μονοπάτι μέχρι το 1966. Την παραμονή της Παναγίας 22 Αυγούστου ανέβαινε πολύς κόσμος στο μοναστήρι, προσκυνητές μα και πολλοίπραματευτάδες που στήνανε τις παράγκες τους στο προαύλιο του μοναστηριού. Γινότανε δηλαδή πανηγύρι. Τα Καμίνια ήτανε η αφετηρία για το ανηφορικό μονοπάτι μέχρι το μοναστήρι. Ο κάθε αγωγιάτης περίμενε για το αγώι στην πλατεία του χωριού με το μεταφορικό μέσον που διέθετε. Οι επαγγελματίες αγωγιάτες διέθεταν και σωστά ζώα, άλογα ή μουλάρια.

Εμφανίστηκα λοιπόν και εγώ με το Μωυσή Δεν σας κρύβω την αμηχανία μου. Πρώτον γιατί δεν είχα εμπιστοσύνη στο Μωυσή και δεύτερον όλοι με κοιτούσαν παράξενα και μερικοί είχαν ξεσπάσει στα γέλια. Να ένας πελάτηςπραματευτής με λίγηπραμάτεια που με εμπιστεύθηκε να τον ανεβάσω στο μοναστήρι. Κανονίσαμε το αγώι, φόρτωσα τα πράματα και ξεκίνησα. Αυτός ο δρόμος δεν τέλειωνε ποτέ. Στην κυριολεξία έσπρωχνα το Μωυσή σε όλη τη διαδρομή όπου και τελικά φθάσαμε. Περισσότερο να σας πω ότι οι επαγγελματίες, όταν εγώ έφτανα, αυτοί φτάνανε για δεύτερη φορά.

Την επόμενη χρονιά είχα την ευκαιρία να αλλάξω ζώο. Ο συμπέθερός μου ο Βασίλης ο Πολίτης είχε ένα πιο σωματώδες γαϊδούρι, που σαν δέμας τουλάχιστον υποσχόταν πολλά. Είκοσι δύο Αυγούστου πάλι, είμαι δεκατεσσάρων χρονών, στη σειρά και εγώ με τους αγωγιάτες για τη μεγάλη διαδρομή, Καμίνια –Μοναστήρι. Τώρα ήμουνα πιο σίγουρος, είχα μεγαλύτερο ζώο. Είχα το γάιδαρο του συμπέθερου, κανονικό ζώο όχι Μωυσής. Είχα υπ' όψη μου να πάρω μεγάλο αγώι, δηλαδή μεγάλο φορτίο με πιο πολλά λεπτά.

Όμως πάλι μου έτυχε ένας καραμελάς με παιχνίδια διάφορα και την παράγκα του, ένα ράντζο. Φορτώσαμε, πόσο καλά δεν ξέρω, και ξεκινήσαμε. Δεν είχαμε φτάσει στην πρώτη στροφή και ο γάιδαρος άρχισε να αγκομαχεί. Δεν ήθελα να το πιστέψω. Σε λίγο, όταν βγήκαμε στη δύσκολη την ανηφόρα, το γαϊδούρι σταμάταγε και έδειχνε ότι δεν μπορούσε να περπατήσει. Ο καραμελάς δυσανασχετούσε και άρχισε να μην κρύβει ότι μετάνιωσε που πήρε εμένα. Κάθε λίγο έλεγε: Τώρα θα είχα φτάσει με ένα καλό ζωντανό. Όλοι μάς προσπερνούσαν.

Εγώ είχα εκνευριστεί και ταυτόχρονα έσπρωχνα το γάιδαρο μέχρι που και ο καραμελάς άρχισε και αυτός κι έσπρωχνε και εγώ τράβαγα. Είχαμε φτάσει στην τελευταία στροφή. Θέλαμε ακόμη περίπου 500 μέτρα και ο γάιδαρος σταμάτησε εντελώς με δείγματα ότι θα έπεφτε κάτω. Άρχισα να σκέπτομαι ότι ο συμπέθερος το χρησιμοποιούσε το ζώο μόνο στο ίσωμα και ο γάιδαρος δεν ήξερε από ανηφοριές. Τι άλλο να σκεφτώ. Ο καραμελάς συνέχιζε να σπρώχνει πολύ εκνευρισμένος για την όλη κατάσταση, όπου ξαφνικά έγινε κάτι και άλλαξε το σκηνικό. Ο γάιδαρος «σπορίστηκε» και ο καραμελάς δέχτηκε όλο το προϊόν της κόπωσης του γαϊδάρου. Φορούσε και μια άσπρη ρόμπα, εκείνη που φοράνε οιπραματευτάδες στα πανηγύρια. Εγώ το μόνο που θυμάμαι καλά είναι ότι είχα πέσει κάτω από τα γέλια και δεν είχα δυνάμεις να προβώ σε καμία ενέργεια. Όταν συνήλθα και κατάλαβα τι γινότανε, ξεφόρτωσα το γάιδαρο, πήρα τα μισά πράματα ζαλιά και τα άλλα μισά ο καραμελάς και συνεχίσαμε και οι δύο φορτωμένοι για να φτάσουμε στο τέρμα. Τραβούσα και το γάιδαρο, ο οποίος έφερε ελάχιστο φορτίο μήπως και έχουμε πάλι τα ίδια. Φτάσαμε κάποια στιγμή. Ο καραμελάς δεν ήθελε να με πληρώσει όλα τα λεπτά που είχαμε συμφωνήσει και άρχισε να ζητά εκπτώσεις, και με το δίκιο του. Μου «έκοψε» κάποιο τάληρο, πήρα τα χρήματα που μου έδωσε και όπου φύγει-φύγει.

Άγια μου Ζερμπίτσα, είπα, δεν το ξανακάνω και ούτε το ξανάκανα. Σημειωτέον, στην επιστροφή δεν καβάλησα το γάιδαρο. Ποιος τον εμπιστευόταν πια; Τον έφερα στο χωριό τραβώντας.

Μενέλαου Π. Κονίδη

Σκοτώσαμε, μας σκότωσαν

Το Νοέμβριο του 1949 ο Μήτσος Καστάνης, ένας από τους τελευταίους αντάρτες του Ταυγέτου, σκότωσε τον πατέρα μου που έβοσκε τα πρόβατα εκεί πάνω. Τον έθαψε πρόχειρα στις Γούβες. Μετά την παράδοση του Καστάνη και τον εγκλεισμό του στη φυλακή ο αδελφός μου ο Παντελής πήγε στη φυλακή με άγριες διαθέσεις. Όχι μόνο δεν κατάφερε να πάρει, όπως λέγαμε, το αίμα πίσω, αλλά και έφαγε ξύλο από τους φρουρούς. Όταν το έμαθα, πήρα το αυτόματο, όλοι οπλοφορούσαμε τότε, και βγήκα έξω, χωρίς να ξέρω τι πρέπει να κάμω. Στο δρόμο συνάντησα τον μπάρμπα μου Γιώργη Κονίδη, Θεός σχωρέσ' τον. Με είδε αγριεμένο και μού 'πε: «Γύρνα πίσω. Στις Γούβες οι Κονιδαίοι παλιά είχαν σκοτώσει ένα ληστή για να του πάρουν τα χρυσαφικά και τα ασημοπίστολά του. Σκοτώσαμε, μας σκότωσαν». Υπάκουσα στα λόγια του μπάρμπα μου και δεν μετάνιωσα.

Παναγιώτη Η. Κομνηνού
Ένα μεγάλο έργο – Μια μικρή ιστορία
(Ο δρόμος της Κουμουστάς)

Η κατασκευή του αμαξιτού δρόμου από Ξηροκάμπι προς Κουμουστά μέσω του φαραγγιού του Ανακόλου, της ειδυλλιακής κοιλάδας Μπαρμπανίτσας και του συνεχιζόμενου δεύτερου τμήματος του φαραγγιού της Ρασίνας, από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 έγινε αρχικά υπόθεση αναφοράς και σταδιακά πρωταρχικός στόχος λίγο – πολύ όλων των συγχωριανών μας.

Το καλοκαίρι του 1966 μια ομάδα από νεαρούς τότε συγχωριανούς – Θ. Κατσουλάκος, Π. Κομνηνός, Α. Θεοφιλόπουλος, Γ. Φραγκής, Κ. Κομνηνός, Π. Τάρταρης, Σ. Καλκάνης, Η. Πετράκος, Μαίρη Τεκόση – με σκοπό την αναθέρμανση του τοπικού ενδιαφέροντος για την ερειπωμένη και έρημη τότε (κυρίως λόγω της μετανάστευσης των κατοίκων της προς Καναδά και ΗΠΑ κατά το μεσοδιάστημα 1950 – 1960) πάλαι ποτέ κραταιά Κουμουστά, εγκατασταθήκαμε με τις αναγκαίες προμήθειες μια βδομάδα πριν από τη γιορτή του προφήτη Ηλία στην παλαιά οικία Κατσουλάκου, με σκοπό τη διοργάνωση κατά την ημέρα της εορτής μιας θεατρικής παράστασης συνοδευόμενης με τραγούδια και τοπικές ιστορικές αναφορές.

Πραγματικά, μετά το πέρας της λειτουργίας στην εκκλησία του Αη – Λιά κόσμος πολύς συγκεντρώθηκε στις βρύσες κάτω από τα πλατάνια για την παρακολούθηση της παράστασης, που έγινε σε μια στημένη για την περίπτωση σκηνή στον επίπεδο χώρο μπροστά από το «μαγαζί», το οποίο ανασκευασμένο υπάρχει και σήμερα.

Η εκδήλωση αυτή είχε μεγάλη επιτυχία και οι πολλοί συγχωριανοί και άλλοι κάτοικοι γειτονικών χωριών που είχαν έλθει με ζώα ή και με τα πόδια από το παλιό λιθόστρωτο μονοπάτι της Πετροκαμάρας – και ήταν περισσότεροι από κάθε προηγούμενη χρονιά λόγω της από στόμα σε στόμα γνωστοποίησης της εκδήλωσης – έμειναν κατενθουσιασμένοι, ενώ το γλέντι που ακολούθησε με μουσική και τραγούδια από τους πολύ γνωστούς τότε και άριστους οργανοπαίκτες, τον Κωνσταντίνο Λαμπράκο από τους Γοράνους στο βιολί και τον Μάκη Μητράκο από την Άρνα στο κλαρίνο, κράτησε ως αργά το απόγευμα, ταρακούνησε μνήμες και άναψε φωτιές ελπίδας για ξαναζωντάνεμα του μεσαιωνικού χωριού της Κουμουστάς.

Τούτο το τελευταίο, δηλαδή το ξαναζωντάνεμα της Κουμουστάς όσο κι αν σαν ιδέα ήταν ελκυστική και φιλόδοξη, άλλο τόσο δυσχερής εμφανιζόταν λόγω της ανυπαρξίας μιας όλως αναγκαίας προϋπόθεσης που ασφαλώς ήταν ο αμαξιτός δρόμος, γεγονός που δεν άφηνε μεγάλα περιθώρια αισιοδοξίας για οποιοδήποτε σχεδιασμό ανάκαμψης του χωριού.

Όμως εκείνη η συνάντηση της Κουμουστάς το καλοκαίρι του 1969 υπήρξε η απαρχή των όσων ακολούθησαν, τα οποία και σημάδεψαν την τοπική ιστορία σε σχέση με το μέλλον του τόπου και τη μοίρα της Κουμουστάς.

Και επειδή ιστορία, εκτός των άλλων, δεν είναι μόνο η εξιστόρηση των μεγάλων και σημαντικών γεγονότων του παρελθόντος αλλά και η απλή αφήγηση

και των μικρών τούτων, καθώς και η αναφορά των αιτίων που γέννησαν τα γεγονότα, καλό θα είναι να καταγραφεί ως αξιομνημόνευτο τοπικό γεγονός η ιστορία της κατασκευής του αρχικά χωματόδρομου και ακολούθως ασφαλτοστρωμένου δρόμου, που συνδέει την Κουμουστά με το Ξηροκάμπι, μήκους 5,5 χιλιομέτρων, ο οποίος δρόμος λαμβανομένου υπόψη του δύσβατου και πετρώδους εδάφους της διαδρομής αλλά και της ανάγκης επίδειξης του επιβαλλόμενου σεβασμού στο όλο τοπίο, αποτέλεσε για την εποχή του μεγάλο εγχείρημα και σοβαρό έργο.

Περί το έτος 1972 ιδρύθηκε στην Αθήνα ο «Σύλλογος Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος» με σκοπούς την επίδειξη ενδιαφέροντος για τον τόπο μας, τη σύσφιξη των σχέσεων των καταγόμενων εκ της μείζονος περιοχής Ξηροκαμπίου που κατοικούσαν ή διέμεναν στην Αθήνα, τη γνωριμία των νεότερων με τους μεγαλύτερους, τη διοργάνωση διάφορων εκδηλώσεων, την επανέκδοση του περιοδικού «ΤΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ» κ.ά.

Το πρώτο διοικητικό συμβούλιο, που προέκυψε με αρχαιρεσίες αμέσως μετά την ίδρυση του συλλόγου, συγκροτήθηκε από τους Ελευθέριο Γ. Λάσκαρη πρόεδρο, Θεόδωρο Στ. Κατσουλάκο αντιπρόεδρο, Παναγιώτη Ηλ. Κομνηνό γραμματέα, Αναστάσιο Κ. Φραγκή ταμία και μέλη τους Βενιζέλο Π. Καρκαμπάση, Παναγιώτη Ηλ. Χριστόπουλο, Άννα θυγ. Β. Ανδρεάκου και Γεώργιο Θ. Καλκάνη.

Ένα από τα πρώτα θέματα που απασχόλησαν το Δ.Σ. του νεοσυσταθέντος συλλόγου μας ήταν και η εξεύρεση τρόπου υλοποίησης της ιδέας κατασκευής δρόμου προς την Κουμουστά, πλην όμως και επειδή έπρεπε ως ιδέα να γίνει αποδεκτή και από τους συγχωριανούς μας στο Ξηροκάμπι και κυρίως από την τότε Κοινοτική Αρχή, σε πρώτη φάση δώσαμε έμφαση στη «ζύμωση» του θέματος, πείθοντας με τον καιρό και κάποιους από τους αρκετούς αρχικά συγχωριανούς μας, οι οποίοι δεν είχαν κατανοήσει την ωφελιμότητα του έργου.

Περί το τέλος του 1973 ο εκ Γυθείου δικηγόρος Τζώρτζης Τζωρτζάκης, του οποίου η πεθερά το γένος Γ. Μπομπότση καταγόταν από το Ξηροκάμπι, ανέλαβε ως υπουργός της τότε στρατιωτικής κυβέρνησης το Υπουργείο Γεωργίας και αμέσως εκτιμήσαμε πως τούτο ίσως να ήταν ευκαιρία για την κατασκευή του δρόμου.

Έτσι περί το Μάιο του 1974 οι Θ. Κατσουλάκος, Ελ. Λάσκαρης, Γ. Καλκάνης και ο γράφων, αφού πριν εξασφαλίσουμε και τη συγκατάθεση των όσων εκ των συγχωριανών μας ήταν θετικά διακείμενοι στην κατασκευή του δρόμου, επισκεφτήκαμε τον Τ. Τζωρτζάκη στο γραφείο του και του εκθέσαμε το αίτημά μας. Ο άνθρωπος μας δέχθηκε ευγενικά και ανταποκρινόμενος θετικά μάς υποσχέθηκε πως για χάρη της συζύγου του, η οποία, όταν ήταν μικρή, παραθέρριζε στην Κουμουστά, η κατασκευή του δρόμου θα άρχιζε το δυνατό συντομότερο. Μάλιστα μπροστά μας κάλεσε και το διευθυντή του γραφείου του και του ζήτησε να προβεί άμεσα στις αναγκαίες προς τούτο ενέργειες. Φύγαμε από το γραφείο του κατενθουσιασμένοι και αμέσως ενημερώσαμε τηλεφωνικά για τα νέα στο Ξηροκάμπι.

Ατυχώς όμως για το δρόμο μας, μετά λίγο χρόνο από την πιο πάνω επίσκεψή μας στον Υπουργό Γεωργίας και λόγω των τότε πολιτικών συμβάντων που

οδήγησαν στη μεταπολίτευση το καλοκαίρι του 1974, ο Τζ. Τζωρτζάκης έπαυσε να είναι υπουργός, οπότε και η υπόσχεσή του έμεινε μόνο για την ιστορία.

Μετά τη μεταπολίτευση και την ανάληψη της Κυβέρνησης από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, η τύχη φάνηκε να μας χαμογελάει. Αρχηγός ΓΕΕΘΑ ανέλαβε ο εκ Κουμουστάς καταγόμενος, επαναφερθείς στα στρατιωτικά του καθήκοντα, στρατηγός Διονύσιος Αρμπούζης. Εμείς δεν χάσαμε ευκαιρία και περί τον Οκτώβριο του ίδιου έτους 1974 οι Ελ. Λάσκαρης, Γ. Καλκάνης και ο γράφων καταφέραμε και πρωινές ώρες βρεθήκαμε στο γραφείο του στο Πεντάγωνο. Ο στρατηγός μάς δέχθηκε φιλικότατα και για αρκετή ώρα συζητήσαμε για τον τόπο μας και τα προβλήματά του και βέβαια για το δρόμο της Κουμουστάς.

Η ανταπόκριση του στρατηγού στο αίτημά μας ήταν άμεση και μας εξέπληξε. Μπροστά μας τηλεφώνησε στο διοικητή της MOMA, η οποία τότε έδρευε στη Πάτρα και του ζήτησε να αποστείλει στη Σπάρτη ομάδα τεχνικών, τα μέλη της οποίας θα συναντιόντουσαν μαζί μας, ώστε να τους πηγαίναμε επιτοπίως για να τους δείξουμε τι ακριβώς θέλαμε. Μάλιστα κατά τη διάρκεια της τηλεφωνικής συνομιλίας του με το διοικητή της MOMA μάς ρώτησε πότε θα μπορούσε να γίνει τούτο. Εμείς του είπαμε πως τούτο θα μπορούσε να γίνει και την ίδια μέρα. Και πραγματικά έτσι και έγινε και αμέσως από μεν την Πάτρα ξεκίνησαν για τη Σπάρτη οι τεχνικοί και από δε την Αθήνα εμείς οι τρεις, έτσι όπως ήμασταν κουστουμαρισμένοι, ξεκινήσαμε να τους συναντήσουμε στη Σπάρτη και ακολούθως να τους οδηγήσουμε στην Κουμουστά.

Στη Σπάρτη και περί ώρα 14.00 συναντηθήκαμε με τους ελθόντες από την Πάτρα 3-4 στρατιωτικούς και στη συνέχεια από το Ξηροκάμπι ξεκινήσαμε με τα πόδια για την Κουμουστά. Ανεβαίνοντας το παλιό μονοπάτι οι τεχνικοί μετρούσαν με τα τοπογραφικά τους μηχανήματα που είχαν μαζί τους, υπολογίζοντας τις διαστάσεις καθώς και τα σημεία από τα οποία θα διερχόταν ο δρόμος.

Όταν φθάσαμε αργά το απόγευμα στην Κουμουστά, εκεί τυχαία συναντήσαμε τον μακαρίτη Παναγιώτη Στούμπο, που είχε επανακάμψει από τον Καναδά και διέμενε στην Κουμουστά. Όταν του εξηγήσαμε το λόγο της επίσκεψής μας, ενθουσιάστηκε και μας προσκάλεσε στο σπίτι του, όπου ακολούθως ετοίμασε φαγητό «πρωτογιάχνι» με μικρό κατσίκι που είχε σφάξει πριν από λίγο. Την ώρα που ήμασταν ακόμη στο τραπέζι κατέφθασε και ο μακαριστός παπα – Γιάννης Παναγιωτουνάκος, ο οποίος, άγνωστο πώς, είχε πληροφορηθεί την άφιξή μας. Ας σημειωθεί ότι ο παπα - Γιάννης είχε δείξει μεγάλο ενδιαφέρον για το θέμα του δρόμου και μάλιστα πολλές φορές μιλούσε στο εκκλησίασμα για την αναγκαιότητα κατασκευής του. Οι ξένοι μας έδειχναν πολύ ευχαριστημένοι από την περιποίηση αλλά και ενθουσιασμένοι από την ομορφιά του τοπίου, το οποίο έδειχνε ακόμη πιο όμορφο μετά από μια σύντομη φθινοπωρινή καταιγίδα που ξέσπασε λίγο πριν ξεκινήσουμε για την επιστροφή μας στο Ξηροκάμπι.

Εκτοτε και για κάποιο χρονικό διάστημα 1-2 μηνών οι πληροφορίες μας από το στρατηγό ήταν πως η οριστική μελέτη του δρόμου σύντομα θα ήταν έτοιμη. Μάλιστα στο ίδιο χρονικό διάστημα οι τεχνικοί της MOMA είχαν επισκεφτεί και μόνοι τους τη διαδρομή για συμπλήρωση των μελετών τους.

Παρά ταύτα όμως και για δεύτερη φορά η τύχη δεν ήταν με το μέρος του δρόμου μας. Ο στρατηγός Δ. Αρμπούζης αργότερα αποστρατεύτηκε, ενώ η ΜΟΜΑ μας καιρόρριχνε και στο τέλος μας παρέπεμψε στο Νομάρχη Λακωνίας, ο οποίος σε επίσκεψή μας στο γραφείο του περί τα μέσα του 1975 μάζ είπε πως το κόστος διάνοιξης του δρόμου σύμφωνα με τη μελέτη ανερχόταν στο μεγάλο για τότε ποσό των 80.000.000 δρχ. και η μεν ΜΟΜΑ δεν διέθετε την αναγκαία πίστωση, ενώ ο ίδιος ως Νομάρχης αδυνατούσε λόγω έλλειψης χρημάτων να συνεισφέρει στο ελάχιστο.

Παρά τις πιο πάνω ατυχίες που κατέτρεχαν την υπόθεση του δρόμου, στο τέλος προέκυψε όφελος γιατί η αναγκαιότητα κατασκευής του έγινε κοινή συνείδηση και στην πορεία μέρος αναφοράς και αναζήτησης άλλου τρόπου κατασκευής του και μάλιστα στο τέλος εξ ιδίων χρημάτων.

Το φθινόπωρο του 1978 μετά από πρόταση του συλλόγου μας έγινε συγκέντρωση στην αυλή της ταβέρνας του Π. Κ. Παπαδάκου, όπου εκτός από τον τότε πρόεδρο της Κοινότητας Ξηροκαμπίου μακαρίτη γιατρό Γ. Ι. Κακαγιάννη και τον παπα – Γιάννη παραβρέθηκαν αρκετά από τα μέλη του Δ.Σ. του συλλόγου μας καθώς και πολλοί ντόπιοι συγχωριανοί, με σκοπό την εξεύρεση τρόπου συγκέντρωσης χρημάτων για εκτέλεση της διάνοιξης του δρόμου από την Κοινότητα Ξηροκαμπίου.

Στη συγκέντρωση αυτή αποφασίστηκε η συγκρότηση επιτροπής εκ κατοίκων του χωριού μας, η οποία θα γνωστοποιούσε το γεγονός και, απευθυνόμενη στους Ξηροκαμπίτες της Αθήνας, ΗΠΑ, Καναδά και όπου αλλού, θα ζητούσε την χρηματική ενίσχυση της προσπάθειας, συνεπικουρούμενη προς τούτο από την Επιτροπή Κοινοτικής Ανάπτυξης Ξηροκαμπίου και το σύλλογό μας. Ως μέλη της επιτροπής ορίστηκαν οι Γεώργιος Κακαγιάννης (πρόεδρος), Δημήτριος Δικαϊάκος (ταμίας), Νικόλαος Παπαδάκος, Πάνος Μανδραπήλιας, Νικόλαος Κουμουστιώτης, Κωνσταντίνος Μανδραπήλιας, Γεώργιος Σταθάκος, Σταύρος Μανιάτης και Τάκης Παυλουνής.

Η πιο πάνω επιτροπή λειτούργησε αποτελεσματικά και αρχές του 1979 με τα πρώτα συγκεντρωθέντα χρήματα άρχισε η διάνοιξη του δρόμου, που στην πρώτη φάση έφτασε μέχρι τις «Γλυστρωπές Πέτρες» πλησίον του Αγίου Σπυρίδωνος. Ακολούθως και επί προέδρου της Κοινότητας Γεωργίου Σολωμού, που διαδέχτηκε τον Γ. Κακαγιάννη, συνεχίστηκε η διάνοιξη, η οποία μετά τρία περίπου χρόνια ολοκληρώθηκε. Στη συνέχεια ο δρόμος με παράκαμψη πριν από τον οικισμό της Κουμουστάς συνεχίστηκε προς τις πηγές της Ταραιίλας και ακόμη δυτικότερα επί προέδρου της Κοινότητας Δημητρίου Ξηροπόδη, ο οποίος σε συνεργασία με το Δασαρχείο Σπάρτης συνέβαλε στη διάνοιξη του δρόμου μέχρι τους Πενταυλούς.

Το έτος 1997 αρχικά επί προέδρου της Κοινότητας Κωνσταντίνου Αραχωβίτη και ακολούθως επί δημάρχου Παναγιώτη Παναγιωτουνάκου και μετά από προηγηθείσες επίμονες παραστάσεις στον τότε υπουργό ΠΕΧΩΔΕ Κωνσταντίνο Λαλιώτη δόθηκε η εντολή προς τον τότε γ. γραμματέα Πελοποννήσου αείμνηστο Αντώνιο Ματσίγκο, ο οποίος μέσω του ΠΕΠ Πελοποννήσου διέθεσε χρηματικό ποσό 120.000.000 δρχ. περίπου και ανάθεσε στο Δασαρχείο Σπάρτης να επιστρώσει με αυτεπιστασία τον μέχρι τότε κακοτράχαλο

και δύσβατο χωματόδρομο με άσφαλτο, πράγμα που έγινε σε σύντομο χρονικό διάστημα με σημαντικές κατά τμήματα βελτιώσεις και με σεβασμό στον περιβάλλοντα τόπο και χώρο (υποσημείωση: κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο έγινε τότε και η ασφαλτόστρωση του δρόμου από τους Γοράνους προς τη Γόλα).

Ο δρόμος της Κουμουστάς, όσο κι αν σήμερα φαίνεται ως ένα συνηθισμένο και αυτονόητο έργο, για την εποχή του και από πλευράς κατασκευαστικής υπήρξε σοβαρό εγχείρημα, ενώ από πλευράς χρησιμότητας αποδείχτηκε σημαντικός τόσο για το μέλλον του χωριού όσο και του τόπου μας γενικότερα. Και ασφαλώς ως τέτοιο έργο πρέπει να προστεθεί στα άλλα μεγάλα έργα του χωριού μας που έγιναν είτε με προσωπική εργασία είτε με δωρεές και χρηματικές προσφορές των κατοίκων του και των ομογενών, όπως λ.χ. το κτίριο του Γυμνασίου, ο Ι. Ναός Αγίας Τριάδας, το αρδευτικό υδραγωγείο, το στάδιο «Ν. ΠΑΠΑΔΑΚΟΣ», το κτίριο του δημαρχείου, το κτίριο του παιδικού σταθμού κ.ά.

Τα τελευταία χρόνια χάρη στο δρόμο το μεσαιωνικό χωριό της Κουμουστάς ανακάμπτει οικοδομικά, αναδεικνύεται καλαισθητικά και αποκαθίσταται ιστορικά, ενώ διευκολύνθηκε η προσέγγιση και αξιοποίηση των πηγών για ύδρευση και άρδευση του Ξηροκαμπίου.

Έτσι και στο γύρισμα του χρόνου τα ερειπωμένα σπίτια του χωριού αναπαλαιώνονται, επισκευάζονται και αναδεικνύονται σε όμορφες παραδοσιακές οικίες. Στους ντόπιους κατοίκους προστίθενται νιόφερτοι από άλλες περιοχές οικιστές με οικολογικές ευαισθησίες και πολιτισμική παιδεία που συνυπάρχουν με τους πρώτους στα πλαίσια μιας προοδευτικής αντίληψης τοπικής συμβίωσης και συνεργασίας. Η πλατανοσκέπαστη μικρή πλατεία, μπροστά από την παραδοσιακή βρύση με τους εξ κρουνούς, επιστρώθηκε με πέτρινες πλάκες και αναδείχτηκε καλαίσθητα ο γύρω χώρος το έτος 2000 από τον τότε δήμαρχο Φάριδος Παναγιώτη Παναγιωτουνάκο. Ο παραδοσιακός ξενώνας «ΡΟΥΓΑ» του Κ. Μανδραπήλια άρχισε να λειτουργεί δεχόμενος τους πρώτους πελάτες. Το ηλεκτρικό ρεύμα έφτασε κι αυτό προπομπός των καλύτερων μελλούμενων. Και μέσω του φαραγγιού της Ρασίνας, που σε όλο το μήκος του έγινε προσιτό στους επισκέπτες, οι θαυμαστές του ιδιαίτερου κάλλους της διαδρομής με τελικό προορισμό την Κουμουστά διαρκώς αυξάνονται.

Και ακόμα και συνακόλουθα των προαναφερθέντων, οι ιστορικές μορφές, οι θρύλοι, τα συμβάντα και τα σύμβολα των ηρωικών περιόδων του μεγάλου τότε χωριού – των μετά την πτώση του Μυστρά στους Τούρκους το έτος 1460 και την εκ τούτου του λόγου εγκατάσταση πολλών εκ των εκεί διαμενουσών βυζαντινών οικογενειών στην Κουμουστά – που όλα σχεδόν ξεχασμένα στην πέτρινη λήθη των ύστερων χρόνων, κυρίως λόγω των ιστορικών κακουχιών αλλά και μιας ίσως αδικαιολόγητης αν όχι ανεξήγητης τοπικής ολιγωρίας, τα οποία εκτός των άλλων είχαν καταπέσει λεία και βορά των κατά καιρούς επιτήδειων που καιροφυλακτούσαν στις πύλες και στα χαλάσματα της εγκατάλειψης, τώρα ωσάν από σκότους βαθέος ορθρίζουν μέσα από τις αμυδρές μνήμες της υπαρκτής απουσίας τους ως νοητές παρουσίες προσμονής, αξιώνοντας δικαιωματικά μια εμφανή θέση στην τοπική ιστορική αλληλουχία.

Οι πιο πάνω διεξοδικές αναφορές στο συγκεκριμένο χωροχρονικά συμβάν του δρόμου της Κουμουστάς ίσως για τα μέτρα της μείζονος ιστορίας να είναι ασήμαντες, αν όχι ανάξιες λόγου. Σίγουρα όμως είναι ένα μέρος της μικρής δικής μας τοπικής ιστορίας, όπως μέρος αυτής πρέπει να είναι το πείσμα και οι άοκνες προσπάθειες αυτών που πρωτοστάτησαν για την υλοποίηση της αρχικής ιδέας κατασκευής του σημαντικού αυτού για την περιοχή μας έργου, το οποίο και για έναν πρόσθετο λόγο, δηλαδή ως αποτέλεσμα συλλογικής δράσης πρέπει να συνυπολογίζεται στο σύνολο των σημαντικών γεγονότων που απαρτίζουν το παρελθόν του τόπου μας.

ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ:

Ο σημερινός δρόμος προς την Κουμουστά, όπως άλλωστε όλοι οι δρόμοι και πολύ περισσότερο εκείνοι των ορεινών περιοχών, έχει ανάγκη συνεχούς φροντίδας αλλά και βελτίωσης. Δυστυχώς όμως τούτο δεν γίνεται στο βαθμό που θα έπρεπε.

Σε κάποια τμήματά του ο τάπητας της ασφάλτου έχει αποξηλωθεί λόγω μικρών κατολισθήσεων. Αλλού πάλι, λόγω διολισθήσεων του οδοστρώματος που οφείλονται στην έλλειψη επαρκών αντρευσμάτων, το πλάτος του έχει μειωθεί. Οι εκατέρωθεν θάμνοι στα πρηνή έχουν γιγαντωθεί και έτσι δυσχεραίνεται η διέλευση των οχημάτων. Τα ρείθρα παραμένουν ακαθάριστα με αποτέλεσμα τα νερά όχι μόνο τα βρόχινα αλλά και εκείνα εκ των πηγών της διαδρομής να τρέχουν στο οδόστρωμα, το οποίο σιγά – σιγά καταστρέφεται. Μετά την πρωτοφανή κατεβασιά της Ρασίνας το Νοέμβριο του 2005, που κατέστρεψε εκ βάθρων το μεσαιωνικό γεφύρι της «Πετροκαμάρας», προκλήθηκαν ζημιές στα τμήματα του δρόμου που βαίνει παράλληλα και σε επαφή με το ποτάμι και κυρίως στη περιοχή της «Σκούντρας».

Επίσης, η έλλειψη προστατευτικού τοιχείου – στηθαίου – στις άκρες τμημάτων του δρόμου, όπως λ.χ. στο φαράγγι του Ανακώλου, στη Σκούντρα και σε τμήματα πάνω από το γεφύρι της Πετροκαμάρας σε συνδυασμό με την έλλειψη πλατωμάτων τουλάχιστον ανά 100 – 150 μ. σε κάποια στενά σημεία για αναμονή του ενός εκ των αντίθετα κινουμένων οχημάτων καθιστούν το δρόμο επικίνδυνο. Μάλιστα πολλοί ξένοι επισκέπτες λόγω της επικινδυνότητας του δρόμου δεν επανέρχονται στην ίδια διαδρομή.

Το συμβάν πριν από λίγο καιρό με το αυτοκίνητο αλλοδαπών επισκεπτών της περιοχής που κυριολεκτικά «κρεμάστηκε» στο χάος του φαραγγιού λίγο πιο πάνω από τη στροφή του θεάτρου και που οι άνθρωποι – ολόκληρη οικογένεια – σώθηκαν εκ θαύματος την τελευταία στιγμή, φαίνεται πως ούτε στο ελάχιστο μας προβληματίσε και το χειρότερο ούτε καν αναλογιστήκαμε τις υπαρκτές ευθύνες μας.

Τέλος, για προσπελασιμότητα στις πηγές της διαδρομής «Ανακώλου», «Πηγαδούλια» και «Σφεντονικός» ούτε λόγος να γίνεται. Οι πηγές αυτές που άρρηκτα έχουν συνδεθεί με την ιστορία του τόπου αφέθηκαν στην αχρησία και στην εγκατάλειψη.

Από τα πιο πάνω αναφερόμενα προκύπτει πως δεν είναι υπερβολή ο ισχυρισμός μας, που με την ευκαιρία συνιστά και έντονη διαμαρτυρία προς κάθε αρμόδιο, ότι ο δρόμος της Κουμουστάς, της ιστορικότερης και ομορφότερης ίσως

τοπικής ορεινής διαδρομής, είναι ο μόνος ασφαλτοστρωμένος δρόμος στην περιφέρεια του Δήμου Φάριδος που όχι μόνο στερείται των αναγκαίων φροντίδων, αλλά το χειρότερο κινδυνεύει να καταστεί αδιάβατος, αν συνεχιστεί η ίδια ολιγωρία. Άποψή μας είναι πως οι περισσότερες από τις πιο πάνω ζημιές και βλάβες μπορούν να αποκατασταθούν άμεσα από το Δήμο Φάριδος που έχει στη διάθεσή του και εργάτες και τα αναγκαία μηχανήματα, ενώ τα προαναφερθέντα τοιχεία, που μπορεί να κατασκευάζονται σταδιακά, δεν έχουν απαγορευτικό κόστος σε σχέση με τις οικονομικές δυνατότητες του Δήμου Φάριδος.

Εηροκάμπι: 26/10/2009

Δημητρίου Γ. Πρέβα **Το Τσακωνοχώρι**

Το Τσακωνοχώρι είναι περιοχή στην Παλιοπαναγιά, ένα χιλιόμετρο ανατολικά από το χωριό, στο δρόμο προς τον Άγιο Βασίλη. Ο χώρος γύρω είναι εύφορος κοντά στο χείμαρρο Σκατιά με αρκετό νερό το καλοκαίρι. Τα παλαιότερα χρόνια η Τραπεζοντή πότιζε τα χωράφια της από το νερό αυτό. Από μικρός είχα την περιέργεια να μάθω τι σόι ήταν αυτοί οι Τσάκωνες. Το μόνο που έλεγαν οι προγενέστεροι ήταν ότι είχαν έλθει από την Τσακωνιά, ανατολικά του Πάρνωνα.

Στο σπίτι μου, τη δεκαετία του 1970, ερχόταν κάθε βράδυ να ιδεί τηλεόραση ο Παναγιώτης Κωνσταντόπουλος μαζί με τη γυναίκα του, γνώστης πολλών θεμάτων. Ήξερε πολλά αλλά έλεγε λίγα. Τον ρώτησα για το Τσακωνοχώρι και μου είπε ότι οι οικιστές ήταν Λάκωνες από την ορεινή Κυνουρία, την Τσακωνιά, και μιλούσαν μια δωρική διάλεκτο. Η παράδοση δεν πέφτει έξω όπως θα ιδούμε στη συνέχεια. Η ονομασία κατά τον Lehmann Haurt προέρχεται από το Λάκωνες. Κατά τον Κ. Αμαντο από το έξω-Λάκωνες, κατ' άλλους από το Τράκωνες (τράχων=τραχύς τόπος).

Σύμφωνα με την ιστορία του Βλάση Ρασσιά, το 420 π.Χ. οι Αργείοι, αδυνατώντας να διεκδικήσουν την Κυνουρία με τα όπλα, υποχρεώθηκαν να καταφύγουν στη διπλωματική οδό και ήλθαν στη Σπάρτη, όπου μετά από σκληρές διαπραγματεύσεις κατέληξαν σε ανανέωση της ειρήνης για πενήντα χρόνια. Στους Αργείους, βάσει των Λακωνικών Αποφθεγμάτων, που αμφισβητούσαν τις απόψεις των Σπαρτιατών για τα σύνορα της χώρας τους, ο Λύσανδρος απάντησε τραβώντας το σπαθί του: «εκείνος που κρατάει αυτό διαπραγματεύεται για τα σύνορα της χώρας του άριστα». Θεωρούσε την Κυνουρία χώρα του. Πώς βρέθηκε όμως η Κυνουρία στην Αρκαδία και όχι στη Λακωνία ή το Άργος δεν το γνωρίζω.

Πρόδρομες περιβαλλοντικές οργανώσεις στο Ξηροκάμπι της Λακωνίας (1924-1954)

Από τις αρχές του 20ού αιώνα φαίνεται πως το φυσικό περιβάλλον απασχολούσε και τη μικρή κοινωνία της κωμόπολης του Ξηροκαμπίου στη Λακωνία. Εμφανίστηκαν και εδώ οργανώσεις με τη μορφή φυσιολατρικών συλλόγων¹ σαν αυτές που το 1951 οδήγησαν στη δημιουργία της Ελληνικής Εταιρείας για την προστασία της Φύσης (ΕΕΠΦ)².

Τη χρονική αυτή περίοδο το ενδιαφέρον μιας ομάδας ατόμων της τοπικής κοινωνίας του Ξηροκαμπίου εστιάζεται κυρίως στο να αλλάξει αισθητικά τη φυσιογνωμία της μικρής κωμόπολης με παρεμβάσεις τόσο στον δομημένο, όσο και στον μη καλλιεργήσιμο γύρω χώρο δημιουργώντας θύλακες πρασίνου. Για την υλοποίηση της ιδέας τους ίδρυσαν το 1924 τον Σύλλογο των φιλοπροόδων κατοίκων Ξηροκαμπίου «Η Ομόνοια»³. Σύμφωνα με το καταστατικό, σκοπός του Συλλόγου είναι «η φύτευσις δένδρων εντός και εκτός της κωμοπόλεως, ο καταρτισμός κοινοτικού κήπου, αλλά και η δάσωσις των πέριξ λόφων». Δύο χρόνια αργότερα, αρωγός στην προσπάθεια αυτή έρχεται και το Σωματείο των εξ Αμερικής και Καναδά παλινοστούντων κατοίκων της Κοινότητας Ξηροκαμπίου «Η Ένωσις»⁴, το οποίο ανάμεσα στις άλλες δραστηριότητές του συμπεριλαμβάνει και τις «φυτεύσεις δένδρων εντός και εκτός της κωμοπόλεως». Τον επόμενο χρόνο, το 1927, η περιβαλλοντική συνείδηση των κατοίκων φαίνεται πως έχει περισσότερο ωριμάσει. Μία νέα φυσιολατρική κίνηση κάνει την εμφάνισή της πάλι με έδρα το Ξηροκάμπι. Πρόκειται για τη «Φιλοδοσική Ένωση Ταΰγétου»⁵, οι στόχοι της οποίας επικεντρώνονται σε πέντε κυρίως δραστηριότητες. Η πρώτη αφορά στη φυσική και τεχνητή αναδάσωση των γύρω λόφων και βουνών, στη δενδροφύτευση των υπαρχουσών στην περιφέρεια αρχαιολογικών, ιστορικών ή άλλων σπουδαιών τοποθεσιών και εν γένει στον «δια της βλαστήσεως εξωραϊσμό του τόπου». Η δεύτερη αφορά στον σχηματισμό δενδροστοιχιών και πάρκων εντός της περιφέρειας της ενόσεως και τη δημιουργία αλσών γύρω από τους ιερούς ναούς και εξωκλήσια ή γύρω από μνημεία, ή από τυχόν ανεγειρόμενα μνημεία προς τιμήν ηρώων πεσόντων υπέρ πατρίδος κατά τους εθνικούς πολέμους κ.λ.π. Τα δημιουργούμενα άλση ορίζει να φέρουν μάλιστα ονόματα καθοριζόμενα από το Διοικητικό Συμβούλιο «εκ συμφώνου με την αρμοδία δημοτική ή κοινοτική αρχή». Η τρίτη αφορά στη διάδοση της ιδέας της αναδάσωσης και της αγάπης προς τα δάση και τα δένδρα, του σεβασμού και της προστασίας τους, καθώς επίσης στη συντήρηση και διατήρηση των τυχόν υπαρχόντων μνημείων ή άλλων φυσικών καλλονών ή σπανίων δένδρων και ωφελίμων ζώων και πτηνών και στην προστασία τους. Η τέταρτη εστιάζεται στην προστασία των φυτών και στον εξευγενισμό των αγρίων δένδρων αλλά οπωροφόρων και η πέμπτη στην προστασία και περιφρούρηση του δάσους του Ταΰγétου και ιδίως εκείνου στην Κουμουστά.

Για την υλοποίηση αυτών των δραστηριοτήτων η Φιλοδοσική Ένωση, σεβόμενη την οικολογική μονάδα⁶ ευθύνης της, αποφάσισε να προστατέψει και να διατηρήσει τη φυσική βλάστηση στους «κρινόμενους προς αναδάσωση χώρους» με

την ίδρυση και συντήρηση των απαραίτητων σπορείων ή φυτωρίων δένδρων. Την αναδάσωση και τα απαραίτητα τεχνικά έργα αποφάσισε να τα υλοποιήσουν τα μέλη της ενώσεως με τη βοήθεια και άλλων πολιτών. Αποφάσισε επίσης με διαλέξεις, δημοσιεύσεις και άλλες εκδηλώσεις να κάνει γνωστή τη χρησιμότητα των παραγόντων που συνιστούν την οικολογική μονάδα, δηλαδή το σύνολο «των δένδρων, φυτών, πτηνών θηραματικών και λοιπών ωφελίμων εν γένει ζώων». Για την προστασία των αναδασώσεων έκρινε σκόπιμο να τοποθετηθούν φύλακες.

Οι κάτοικοι εκτός από το ενδιαφέρον τους για τη χλωρίδα της περιοχής τους εκδήλωσαν ενδιαφέρον και για τον θηραματικό της πλούτο. Έτσι οι κυνηγοί του Ξηροκαμπίου και των όμορων οικισμών (Παλαιοπαναγιά, Ποταμιά, Μούσγα-Καμίνια), προκειμένου να προστατεύσουν τη δραστηριότητά τους, ίδρυσαν το 1954 τον Κυνηγετικό Σύλλογο «ο Αετός»⁷. Ως σκοπό του Συλλόγου όρισαν την ανάπτυξη της κυνηγετικής συνείδησης και την προστασία των θηραμάτων, την εκτροφή και πολλαπλασιασμό τους με τη δημιουργία προστατευτικών περιοχών, φυσικών καταφυγίων και τεχνητών εκτροφείων, την προμήθεια και απελευθέρωση θηραμάτων, όπως ελάφου, δορκάδος, αιγάγρου και φασιανού, την προστασία των σπανίων και ως ευγενών χαρακτηριζομένων θηραμάτων, την καταδίωξη και περιστολή της με κάθε τρόπο διεξαγόμενης λαθροθηρίας, την εξόντωση των επιβλαβών ζώων και πτηνών, σύμφωνα με τις εκάστοτε οδηγίες του Υπουργείου Γεωργίας, την προσπάθεια προς περιορισμό των ενδημικών θηραμάτων, την εκμετάλλευση των θηραμάτων κατά τόπο, τρόπο, χρόνο και είδος, την ίδρυση σώματος θηροφυλάκων, το σεβασμό προς κάθε γεωργική, δασική και λειβαδιακή οικονομία, τη ρύθμιση του ζητήματος των κυνηγετικών κυνών απολύτως και σε σχέση με τους ποιμενικούς και άλλους κύνες και τη συμμόρφωση προς τις υποδείξεις των δημοσίων Αρχών και τη συνεργασία μαζί τους.

---

1. Καλλιόπης Σπανού, «Δημόσια Διοίκηση και Περιβάλλον. Η Ελληνική Εμπειρία», στο *Η περιβαλλοντική πολιτική στην Ελλάδα*, τυπωθήτω-Γιώργος Δάρδανος Αθήνα 2005, σ. 158.

2. Η ΕΕΠΦ, η παλαιότερη περιβαλλοντική οργάνωση στην Ελλάδα, ιδρύθηκε το 1951 και λειτουργεί ως μη-κερδοσκοπικό σωματείο. Η ΕΕΠΦ συνετέλεσε στη δημιουργία των περισσότερων Εθνικών Δρυμών, των υγροτόπων διεθνούς σημασίας Ramsar και πολλών άλλων προστατευομένων περιοχών. Πρωτοστάτησε επίσης στις προσπάθειες προστασίας απειλούμενων ειδών. <http://www.eepf.gr>

3. *Καταστατικό Συλλόγου φιλοπροόδων κατοίκων Ξηροκαμπίου «Η Ομόνοια»*, ΓΑΚ-Αρχαία Ν. Λακωνίας, Αρχείο Πρωτοδικείου Σπάρτης.

4. *Καταστατικό Σωματείου των εξ Αμερικής και Καναδά παλινοσσιτώντων κατοίκων της Κοινότητας Ξηροκαμπίου «Η Ένωσις»*, ΓΑΚ-Αρχαία Ν. Λακωνίας, Αρχείο Πρωτοδικείου Σπάρτης.

5. *Καταστατικό Φιλοδασικής Ένωσης Ταΰγέτου*, ΓΑΚ-Αρχαία Ν. Λακωνίας, Αρχείο Πρωτοδικείου Σπάρτης.

6. Νίκου Μάργαρη, *Οικο-λογικά*, Κάκτος, 1986, σ. 152

7. Αρχείο Πρωτοδικείου Σπάρτης αρ. φακ. 418/1954.

Μίμη Σ. Κουμουτσίδη
Περί παρανόμου οπλοφορίας

Η χώρα μας ως τις αρχές του 20^{ου} αιώνα δεν είχε παγιώσει το αίσθημα ασφάλειας στους κατοίκους. Ο κλεφταρματολικός τρόπος ζωής είχε αφήσει τα ίχνη του. Η ανασφάλεια κυριαρχούσε και συχνά οι πολίτες έπαιρναν το δίκιο μόνοι τους. Αυτό συνάγεται από το παρακάτω έγγραφο:

«Ο Ειρηνοδίκης Φάριδος»

Αριθ. 1267

Προς τους κ.κ. Προέδρους των κοινοτήτων της ημετέρας περιφέρειας

Κοινοποιούμεν υμίν το κατωτέρω σημείωμα των κυριοτέρων διατάξεων του Νόμου περί παρανόμου οπλοφορίας και σας παρακαλούμεν κατ' εντολήν του κ. εισαγγελέως Σπάρτης ίνα προς ..... και ..... γνωστοποιήσιν αυτών προς τον λαόν μεριμνήσετε μετά ζήλου και επειγόντως όπως το σημείωμα τούτο τοιχοκολληθή εις τα δημοσιότερα μέρη των χωρίων της κοινότητος, αναγνωσθή εις εκκλησίας υπό των ιερέων, εν τοις σχολείοις υπό των διδασκάλων, διανεμηθή δε εις τους κοινοτικούς συμβούλους, αγροφύλακας, ταχυδρόμους, κρεοπώλας, οινοπώλας και μαχαιροποιούς.

Περί της εκτελέσεως πάντων τούτων θέλετε συντάξει λεπτομερή έκθεσιν και αποστείλει ως οίον τε τάχιστα προς τον εισαγγελέα Σπάρτης.

Εν Ξηροκαμπίω τη 12 Δεκεμβρίου 1914

Ο Ειρηνοδίκης Γραμματεύς
Ι. Κ. Σπυρόπουλος

Περί οπλοφορίας

1. Ποία όπλα απαγορεύονται

Ο Νόμος απαγορεύει να φέρη τις στιλέτα, στόκους, κάμας, μαχαίρας, ξίφη, λόγγας, πυροβόλα όπλα, ρόπαλα και σιδηράς ράβδους.

2. Ποιμένες

Οι ποιμένες, οι γεωργοί, οι αγωγάτες και οι ζωέμποροι δύνανται να φέρουν και χωρίς άδεια μάχαιρα όχι κάμα και μόνο εκτός των χωρίων, κανέν' άλλο όπλον δεν επιτρέπεται να έχουν εκτός των οικιών, των καλυβών και των ποιμνιοσταστίων.

3. Κρεοπώλαι

Οι κρεοπώλαι μόνον μάχαιραν δύνανται να φέρουν αλλά και αυτήν εις τα καταστήματα και τα σφαγεία μόνον.

4. Εντός των πόλεων

Όστις συλληφθή με όπλα εντός των πόλεων τιμωρείται αυστηρώς με φυλάκισιν μέχρι δύο μηνών και χρηματικήν ποινήν μέχρι 300 δραχμών. Εάν το όπλον είναι κάμα ή στιλέτον ή στόκος, η ποινή είναι ακόμη αυστηροτέρα, είτε εντός των πόλεων συλληφθή τις είτε εκτός.

5. Εντός οινοπωλείων και ζυθοπωλείων

Αυστηρόταται είναι αι ποιναί κατ' εκείνων, οι οποίοι φέρουν όπλα εις τας πανηγύρεις, εις τας συνελεύσεις, εις τας εκλογάς, εις τα συλλαλητήρια και τοιαύτας συγκεντρώσεις εις τα οινοπωλεία και ζυθοπωλεία.

6. Πυροβολισμοί

Όχι μόνον το φέρειν όπλα απαγορεύεται αλλά και να πυροβολή τις ή να ρίπη δυναμίτιδος πυροτεχνήματα και άλλα εκρηκτικά είδη. Η ποινή δια τον πυροβολισμόν είναι ιδιαίτερα από την παράνομον οπλοφορίαν και ο ένοχος θα τιμωρήται δις.

7. Τραύματα με όπλα

Όστις τραυματίσει με όπλον, με μάχαιραν, με σιδηράν ράβδον και με άλλα είδη όπλου θα τιμωρείται με τρεις τιμωρίας. Μίαν δια το τραύμα, άλλην δια την παράνομον οπλοφορίαν και βαρυτέρα διότι ετραυμάτισε με απαγορευμένον όπλον. Η τελευταία είναι αυστηροτάτη και δεν συγχωνεύεται ως τας άλλας. Εάν ο τραυματισμός είναι με κάμαν, η ποινή είναι φυλάκισις 3 μηνών μέχρι 5 ετών εκτός της ποινής του τραύματος.

8. Φυλακισμένοι

Αυστηρόταται είναι αι ποιναί δια τους φυλακισμένους. Όστις συλληφθή με όπλον, μάχαιραν, εργαλεία μυτηρά κ.λπ. τιμωρείται με φυλάκισιν 3 μηνών μέχρι 5 ετών και, εάν τραυματίση τινά, η ποινή εκτός του τραυματισμού είναι χωριστή 6 μηνών έως 5 ετών. Αι ποιναί αυταί θα εκτιθούν χωριστά και μετά την λήξιν της ποινής δια την οποίαν έχει φυλακισθή. Επίσης, αυστηρώς τιμωρείται όστις εισάγει όπλα εις τας φυλακάς.

9. Κυνηγοί και μαχαιροποιοί

Εν γένει αι ποιναί δια την παράνομον οπλοφορίαν είναι αυστηρόταται και ιδιαιτέρως όταν συλλαμβάνεται τις εντός των πόλεων, οινοπωλείων, ζυθοπωλείων, εις τας πανηγύρεις, τας εκλογάς και συλλαλητήρια. Οι αξιωματικοί και υπαξιωματικοί δικαιούνται να κατάσχουν τοιαύτα όπλα. Οι κυνηγοί και όσοι έχουν απόλυτον ανάγκην να έχουν όπλα πρέπει να ζητούν άδειαν. Δεν επιτρέπεται πλέον να κατασκευάζονται κάμα και στιλέτα. Οι μαχαιροποιοί τιμωρούνται με φυλάκισιν 3 μηνών και χρηματικήν ποινήν μέχρι 500 δραχμών.

Πολύδωρου Μ. Ιππιώτη

Δραστηριότητες του Πολιτιστικού Συλλόγου Ξηροκαμπίου

Το καλοκαίρι που μας πέρασε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ξηροκαμπίου διοργάνωσε ένα πενθήμερο (29 Ιουλίου – 2 Αυγούστου) πολιτιστικών εκδηλώσεων. Το σχέδιο ήταν φιλόδοξο, οι προσδοκίες πολλές και η θέλησή μας απεριόριστη. Υπήρχε και μεγάλη αγωνία για το αποτέλεσμα. Για πρώτη φορά ο Πολιτιστικός Σύλλογος αναλάμβανε ένα τόσο τολμηρό εγχείρημα.

Οι εκδηλώσεις στέφθηκαν από μεγάλη επιτυχία σε μια χρονική στιγμή που αντίστοιχες εκδηλώσεις υπήρχαν σ' ολόκληρη σχεδόν τη Λακωνία. Μεγάλη υπήρξε η προσέλευση του κόσμου, όχι μόνο των συνδημοτών μας, αλλά και ανθρώπων από όλη τη Λακωνία. Ιδίως στην τελευταία εκδήλωση (συναυλία Θανάση Παπακωνσταντίνου) το θέατρο ήταν ασφυκτικά γεμάτο και επιπλέον δεκάδες οι όρθιοι.

Η επιτυχία του εγχειρήματος αυτού μας έδωσε κουράγιο και μας γέμισε με αισιοδοξία για τη συνέχεια. Η προσπάθεια αυτή έχει απήχηση στον κόσμο, ο οποίος πλαισιώνει με θέρημ το σύλλογο.

Ο σύλλογος κατά τη χειμερινή περίοδο διοργανώνει κάθε Τετάρτη μαθήματα κιθάρας στο χώρο του και κάθε Κυριακή μαθήματα χορού στο πνευματικό κέντρο της Εκκλησίας. Δεν παραβλέπουμε, βέβαια, και το αντάμωμά μας στο χώρο του συλλόγου κάθε Παρασκευή για κουβέντα, τραγούδι και χορό.

Το τριήμερο από τις 23 ως τις 26 Οκτωβρίου ο σύλλογος διοργάνωσε εκδρομή στο Βόλο. Στην εκδρομή συμμετείχαν τριάντα τρία άτομα. Επισκεφτήκαμε διάφορα αξιοθέατα του νομού Μαγνησίας (Πορταριά, Μακρινίτσα, Ανάβρα-βιολογικό χωριό κ.ά.). Μείναμε όλοι κατενθουσιασμένοι.

Ήδη έχουμε ξεκινήσει το σχεδιασμό για τις μελλοντικές μας δραστηριότητες. Πρώτος μας στόχος είναι οι αποκριάτικες εκδηλώσεις και στη συνέχεια οι εκδηλώσεις για το επόμενο καλοκαίρι. Για την υλοποίηση των στόχων αυτών θέλουμε τη συμπαράσταση και τη βοήθειά σας. Σας περιμένουμε με χαρά.

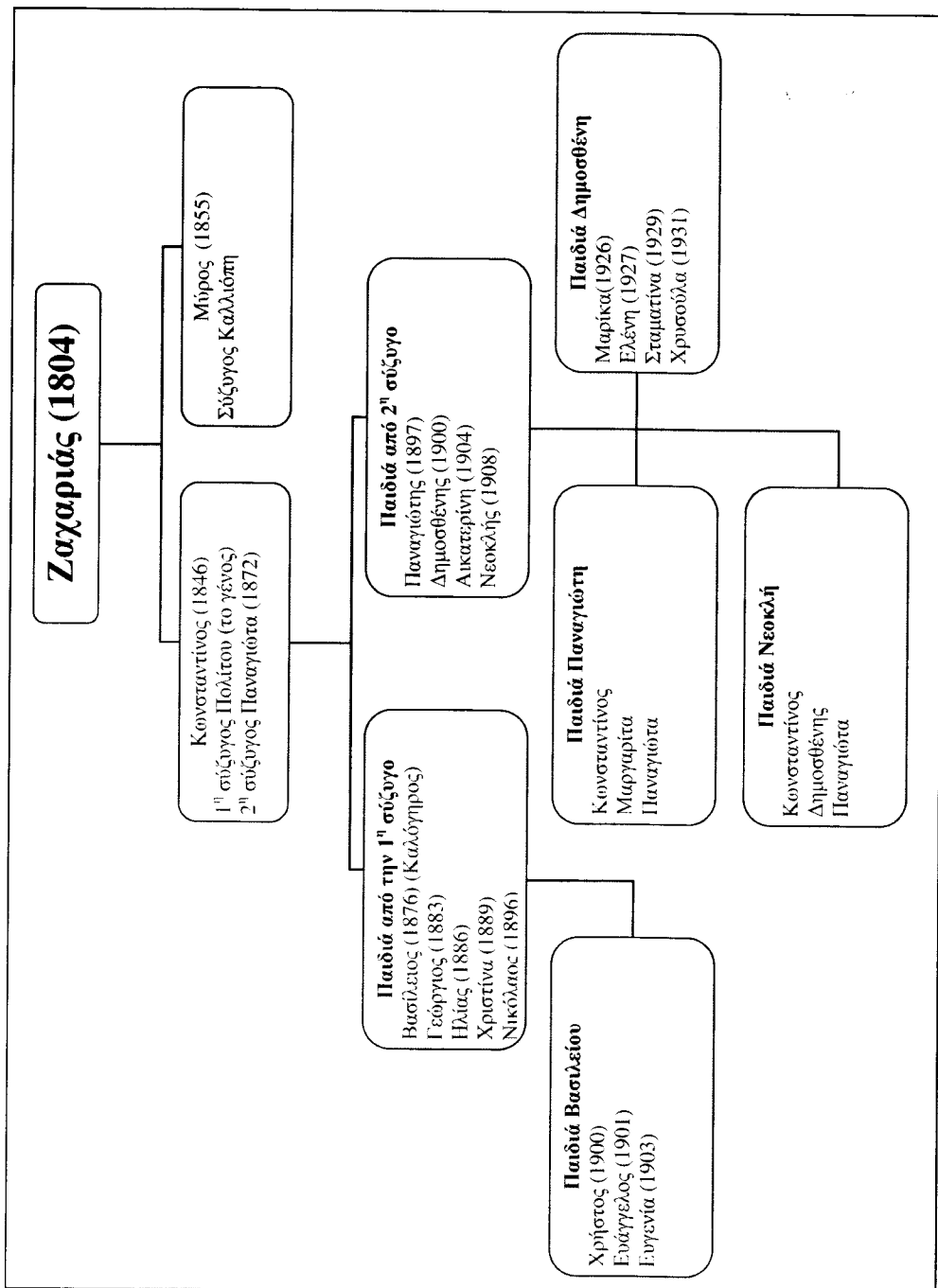
Χαρίλαου Ν. Θεοφιλόπουλου

Το γενεαλογικό δέντρο της οικογένειας Κρητικού από τα Καμίνια

Με το παρόν δημοσίευμα επιχειρώ να συγκροτήσω το γενεαλογικό δέντρο της οικογένειας Κρητικού από τα Καμίνια με βάση τη μαρτυρία του παππού μου Δημοσθένη (πατέρα της μητέρας μου Μαρίκας) και του δημοτολογίου του Δήμου Φάριδος. Γενάρχη της οικογένειας Κρητικού στα Καμίνια υπήρξε ο Ζαχαριάς Ζαχαριουδάκης από την Κρήτη, ο οποίος έφτασε κυνηγημένος στη Λακωνία γιατί είχε σκοτώσει έναν Τούρκο στην Κρήτη. Γρήγορα το επώνυμο του ξεχάστηκε και

επικράτησε το προσωνύμιο Κρητικός, δηλωτικό της καταγωγής του. Στους εκλογικούς καταλόγους του 1844, που βρίσκονται στα Γενικά Αρχεία του Κράτους στην Αθήνα, αναφέρεται στο σχετικό κατάλογο των Καμινίων ο Ζαχαριάς Κρητικός ετών 40 (άρα είχε γεννηθεί το 1804), Κρης από το 1822 (έτος της εγκατάστασής του στο χωριό σε ηλικία 18 ετών).

Ο κυρ-Νίκος ο Παπαδάκος και οι ατάκες του

Κατά την παιδική και εφηβική μου ηλικία ευτύχησα να συμμετέχω ως παίκτης και στα δύο κύρια αθλήματα του Απόλλωνα Ξηροκαμπίου, το ποδόσφαιρο και το βόλλεϋ. Ήταν σχεδόν αδύνατον για μια δεκαετία περίπου να μη βρεθώ παρέα με τον κυρ-Νίκο τον Παπαδάκο τουλάχιστον τρεις-τέσσερις φορές την εβδομάδα, το γνωστό σε όλους μας Σκούρμπο, ο οποίος υπήρξε ακοίμητος φρουρός του μουσικογυμναστικού μας συλλόγου Απόλλωνα, δίνοντας κυριολεκτικά την ψυχή του για την ομάδα. «Απολλωνάκος και ξερό ψωμί» συνήθιζε να λέει. Ο κυρ-Νίκος, όπως όλοι γνωρίζουν, χρησιμοποιούσε πολύ συχνά δικές του παρομοιώσεις και φράσεις για να περιγράψει διάφορες καταστάσεις, γεγονός το οποίο προκαλούσε αρκετό γέλιο στους παρευρισκόμενους, κάτι που ο αναγνώστης μπορεί να καταλάβει μόνο αν γνωρίζει την ιστορία της κάθε ατάκας.

Όταν έβλεπε παιδιά να παίζουν μπάσκετ (άθλημα που μισούσε), φώναζε: «Φύγετε από τα δικοτυλήδωνα», επειδή υπήρχαν δύο μπασκέτες. Τον πασαδόρο στο βόλλεϋ τον έλεγε «σηκωτή». Στους επιθετικούς του αθλήματος αυτού φώναζε συνέχεια: «Θα πατάς στο Ξηροκάμπι, θα πηδάς στα Ανώγεια και θα καρφώνεις στην Παλαιοπαναγιά». Ήθελε να πει πως πρέπει να εκμεταλλεύεσαι το χώρο και όχι να μένεις στάσιμος. Αν η μπάλα μετά από καρφί πήγαινε εκτός γηπέδου έλεγε: «Τι διάβολο; Ένα στρέμμα γης, έξω την έστειλε». Ειδικά στο βόλλεϋ είχε πει δυο ατάκες, οι οποίες θα μείνουν αξέχαστες, αφού ακόμη και σήμερα συζητούνται στα καφενεία του χωριού. Ο Πέτρος ο Ιππιώτης, εξαιρετικός πασαδόρος και χειριστής της μπάλας, γνωστός στο λακωνικό βόλλεϋ, συνήθιζε να κάνει εξόχως δύσκολα σερβίς. Σημάδευε και πολλές φορές έστελνε την μπάλλα στο αντίπαλο τερέν ακριβώς εκεί που ήθελε. Όταν όμως η μπάλα έβρισκε στο φιλέ και η ομάδα έχανε τον πόντο, ο κυρ-Νίκος με τα χέρια ψηλά στον ουρανό φώναζε: «Φιγουρίτσα, φιγουρίτσα», θέλοντας να πει ότι ο παίκτης έδινε σημασία στο θέαμα και όχι στην ουσία. Η δεύτερη ατάκα του βόλλεϋ αναφέρεται σε μένα. Η ατάκα αυτή χαρακτηρίστηκε ως ιστορική και ολόκληρο το Λύκειο του Ξηροκαμπίου σείστηκε από τα γέλια. Μικροί σε ηλικία, γύρω στα δεκατέσσερα, εγώ με το φίλο μου τον Πολύδωρο Ιππιώτη ξεκινήσαμε απόγευμα καλοκαιριού για προπόνηση. Πήραμε από την πλατεία ένα χωνάκι ο καθένας για να το φάμε στη διαδρομή. Φτάσαμε στο σχολείο, όπου είχε ξεκινήσει η προπόνηση, και το παγωτό δεν είχε τελειώσει. Εκεί εκτυλίχθηκε ο ακόλουθος διάλογος:

Κυρ-Νίκος: Πετάξτε, ρε, το παγωτό ν' αρχίσουμε.

Πολύδωρος: Περίμενε, κυρ-Νίκο, δύο λεπτά.

Κυρ-Νίκος: Πετάξτε το, ρε, έχουμε αρχίσει.

Πολύδωρος: Έλα, κυρ-Νίκο, σε δύο λεπτά ξεκινάμε, σου λέω.

Κυρ-Νίκος: Έλα, Κατσαπροκάκι (παρατσούκλι του γράφοντος), ξεκίνα.

Κατσαπροκάκι: Κάτσε, κυρ-Νίκο, πενήντα δραχμές το πληρώσαμε. Να το πετάξουμε;

Και τότε ελέχθη η αλησμόνητη ατάκα.

Κυρ-Νίκος: Αχ, καημένο Κατσαπροκάκι, έχεις ψυχολογία μικρού κοριτσιού!

Στο ποδόσφαιρο, λάτρης της σιγουριάς ήθελε η μπάλα να φεύγει γρήγορα από την ομάδα. Όταν έβλεπε την μπάλα ψηλά στον αέρα μετά από διώξιμο αμυντικού, έλεγε: «Αυτό ευλόγησε ο Θεός».

Ο κυρ-Νίκος έλεγε και ατάκες άσχετες με τον αθλητισμό. Όταν έβλεπε παιδιά να ανεβαίνουν στο πατάρι της καφετέριας, έλεγε: «Αρχίζουν τα πρώτα φτερουγίσματα». Λάτρης του καλού φαγητού έλεγε: «Πάμε, ρε, στο Γύθειο να φάμε ψαράκι».

Αν έβλεπε αγώνα στην τηλεόραση και τον διέκοπταν οι διαφημίσεις, έλεγε: «Όχι, ρε, δε θα πάρουμε, δε θέλουμε». Όταν πειράζαμε τις κοπέλες στο δρόμο πριν από τον αγώνα, έλεγε: «Ασ' τη, ρε, μην της μιλάς, μην της δίνεις αξία». Συνήθιζε να κάθεται στο πρώτο τραπέζι της καφετέριας για να βλέπει τους αγώνες. Κάποτε, την ώρα που παρακολουθούσε έναν αγώνα, κάποιος άλλαξε το κανάλι και ο κυρ-Νίκος βρέθηκε να βλέπει το γνωστό τότε Ciao Antenna, όπου μια ομάδα σχεδόν ημίγυμων κοριτσιών ζητωκραύγαζε, επειδή κάποιος τηλεθεατής ανέφερε ότι βρέχει στα Τρίκαλα. Γυρίζει τότε το κεφάλι του ο κυρ-Νίκος πίσω, δείχνει την τηλεόραση και λέει: «Οουου, βρέχει στα Τρίκαλα!»

Ακόμα πιο παλιά, λέγεται ότι, ενώ μάλωνε τα παιδιά στο σχολείο που δε διάβαζαν ή έκαναν φασαρία, αμέσως τους χάιδευε το κεφάλι και τους ψιθύριζε: «Έχουμε προπονησούλα το απόγευμα». Δε δίσταζε, ακόμα, να τους βοηθά στη βαθμολογία, αν ήταν μέλη της ομάδας.

Όταν έβλεπε στην τηλεόραση βόλλεϋ υψηλού επιπέδου, άνοιγε η καρδιά του. Ερχόταν μετά στην προπόνηση και έλεγε: «Είναι ψηλή η κορυφογραμμή», εννοώντας ότι το άθλημα είναι δύσκολο και το φιλέ ψηλό.

Προς το τέλος της ζωής του είχε σχεδόν χάσει την όρασή του. Μας ρωτούσε τι γίνεται στον αγώνα και, ενώ άλλοι παίκτες συμμετείχαν στη φάση, εμείς λέγαμε άλλους και τότε έδινε ρεσιτάλ.

Η τελευταία του ατάκα προς εμένα ήταν στην καφετέρια του Μανιάτη, όπου ο Πολύδωρος Ιππιώτης ήταν σερβιτόρος. Μια μέρα ο κυρ-Νίκος του είχε αναθέσει να συμπληρώσει μερικά σημαντικά χαρτιά για τη συμμετοχή μας στο πρωτάθλημα. Εγώ, συνεννοημένος με τον Πολύδωρο, πήγαινα και του μιλούσα ώστε να τον αποσπώ. Παραθέτω ακολούθως το διάλογο, όπως έγινε.

Κυρ-Νίκος: Ασ' τον, ρε Κατσαμπροκάκι, έχει δουλειά.

Εγώ: Κυρ-Νίκο, πρέπει να του πω κάτι.

Κυρ-Νίκος: Ασ' τον, ρε, μην του μιλάς.

Εγώ: Εντάξει, κυρ-Νίκο, του λέω κάτι και φεύγω.

Κυρ-Νίκος: Φύγε, ρε. Βρίσκετε ηδονή να κοροϊδεύετε ένα μεγάλο άνθρωπο;

Όχι, κυρ-Νίκο, ούτε ηδονή ούτε ευχαρίστηση βρίσκαμε. Βρίσκαμε αγάπη και συμπάρασταση από σένα, που πάντα ήσουν εκεί, με τα χέρια σταυρωμένα πίσω, να παρακολουθείς τα παιδιά σου και να τα σπρώχνεις να αθλούνται, όχι για να παίρνουν πρωτιές αλλά γιατί κάτι καλύτερο έβγαινε και για τους ίδιους και για την πόλη, όπως έλεγαν οι αρχαίοι Σπαρτιάτες.

Σ' ευχαριστούμε για όλα. Ξέρουμε ότι πάντα είσαι εκεί, σε κάθε προπόνηση, να φωνάζεις: «Είναι ψηλή η κορυφογραμμή». Ας είναι ελαφρύ το χόμα.

Ηλία Γ. Μανιατάκου

Η γεωγραφία των λαλαγγιών

Ο πατέρας μου, Γεώργιος Μανιατάκος, χρόνια παντοπώλης στο Ξηροκάμπι, μου έλεγε, θυμάμαι, παραμονές Χριστουγέννων ότι όσοι κατοικούν πέρα από το ποτάμι της Ρασίας φτιάχνουν λαλάγγια την παραμονή των Χριστουγέννων. Όσοι κατοικούν στο Ξηροκάμπι και τους Αρκασάδες φτιάχνουν της Πρωτάγιασης (5 Ιανουαρίου). Αυτά έλεγε όταν έβλεπε τις γυναίκες συνήθως να αγοράζουν αλεύρι, κίμινο, μπαχάρι, σταφίδα και κάποιες κανέλλα.

Ιωάννη Γ. Παρηγόρη

Δραστηριότητες του συλλόγου γονέων

Συνεχίζουμε και φέτος την προσπάθειά μας, δίνοντας στα παιδιά μας και άλλα ερεθίσματα – ασχολίες – διεξόδους στο πεδίο της τέχνης, της παράδοσης και του αθλητισμού. Έτσι για τέταρτη χρονιά φέτος λειτουργεί η σχολή εκμάθησης παραδοσιακών χορών με εξήντα έξι παιδιά χωρισμένα σε τέσσερα τμήματα. Για δεύτερη χρονιά έχει συγκροτηθεί θεατρική ομάδα από 35 παιδιά δημοτικού. Το θεατρικό παιχνίδι ολόκληρης της χρονιάς θα καταλήξει το ερχόμενο καλοκαίρι σε μια μικρή θεατρική παράσταση στο ανοικτό θέατρο Ξηροκαμπίου. Έχουν αρχίσει τα μαθήματα τένις στο γήπεδο του τένις στο Ξηροκάμπι. Επίσης, έχουμε προγραμματίσει να αρχίσουμε μαθήματα σκάκι από τις αρχές του 2010. Έχουμε αρχίσει επαφές με άλλα σχολεία αλλά και καλλιτεχνικά παιδικά σχήματα στον ευρύτερο χώρο με σκοπό την επικοινωνία των παιδιών μας με άλλες ομάδες με κοινό σημείο την τέχνη του θεάτρου και τους παραδοσιακούς χορούς.

Η αρχή έχει γίνει. Έτσι αντιδρούμε εμείς στην απρόσωπη χωρίς ποιότητα και σταθερές, επικίνδυνη, αλλά και ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα παγκοσμιοποιημένη κοινωνία. Απλά η αγωνία μου είναι όλες αυτές οι προσπάθειες να αποκτήσουν δυναμική σε όλο και περισσότερα παιδιά και να εξελιχθούν σε μόνιμες σταθερές δραστηριότητες. Πιστεύω και εύχομαι ότι οι αλλαγές στην τοπική κοινωνία σε λίγα χρόνια που θα μεγαλώσουν τα παιδιά μας θα είναι εμφανείς και ευχάριστες.

Μαρίας Μακράκου – Μανιατάκου

Ένα γράμμα

Αγαπητή κυρία Μπομπότση,

θα θέλαμε να σας εκφράσουμε τις θερμότερες ευχαριστίες μας για την μεγάλη σας δωρεά, για τα πολύτιμα κειμήλια της οικογένειάς σας, που μας εμπιστευτήκατε, για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε στον τόπο μας Λαογραφικό Μουσείο. Με αυτή σας την προσφορά μάς δώσατε δύναμη και βάλατε τα θεμέλια για να ξεκινήσει αυτή η προσπάθεια.

Σας ευχαριστούμε θερμά.

Καλομοίρας Κουτσουμπού –Κονίδη
**Ενθρόνιση του ηγούμενου της Ιεράς Μονής
Αγίων Αναργύρων**

Ο π. Πορφύριος, κατά κόσμον Παναγιώτης Κονίδης του Κωνσταντίνου και της Γαρυφαλλιάς, το γένος Ρουσσάκου, γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Ξηροκάμπι Λακωνίας, όπου και τελείωσε τις εγκύκλιες σπουδές του. Στη συνέχεια παρακολούθη τα μαθήματα στην Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθηνών.

Τον Οκτώβριο του 1993 κείρεται μοναχός της νεοσύστατης αδελφότητας της Ιεράς Μονής Αγίων Αναργύρων Πάρνωνος, λαμβάνοντας το όνομα Πορφύριος και βοηθώντας ουσιαστικά στην ανασύλωση και επαναλειτουργία της παλαιάτου Μονής

Την 1^η Ιουλίου του 1996 χειροτονείται διάκονος στην Ιερά Μονή υπό του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μονεμβασίας και Σπάρτης κ. Ευσταθίου, ενώ την 1^η Ιουλίου 1998 λαμβάνει το δεύτερο βαθμό της ιεροσύνης στη Μονή της μετανοίας του, από όπου έκτοτε διακονεί σε διάφορους εκκλησιαστικούς τομείς.

Το έτος 2000 λαμβάνει το πτυχίο της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Κατά το έτος 2008 εκπονεί διδακτορική διατριβή στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Την 3^η Ιουλίου του έτους 2009 εκλέγεται, παμψηφεί, από την αδελφότητα της Ιεράς Μονής των Αγίων Αναργύρων ηγούμενος αυτής, σε αντικατάσταση του Αρχιμ. Παμφίλου Γιαπιτζάκη, ο οποίος εκλέχθηκε απρόσμενα από τους Σιναΐτες Πατέρες στην υπεύθυνη θέση του Δικαίου της Ιεράς Μονής του Θεοβαδίστου Όρους Σινά.

Την Κυριακή 16^η Αυγούστου του αυτού έτους ενθρονίζεται ως πρώτος εφηφισμένος Καθηγούμενος της παλαιάτου Μονής υπό του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μονεμβασίας και Σπάρτης κ. Ευσταθίου.

Κατά την τελετή της ενθρόνισης οι καταφθάσαντες στη μονή κληρικοί, συγγενείς, φίλοι, συγχωριανοί έζησαν λίγες ώρες μέσα σε θρησκευτική κατάνυξη και ανθρώπινη συγκίνηση, αφήνοντας πίσω για λίγο τη μέριμνα του βίου.

Μετά από τις πατρικές παραινέσεις του Μητροπολίτη ακολούθησε ο ενθρονιστήριος λόγος του νέου ηγουμένου.

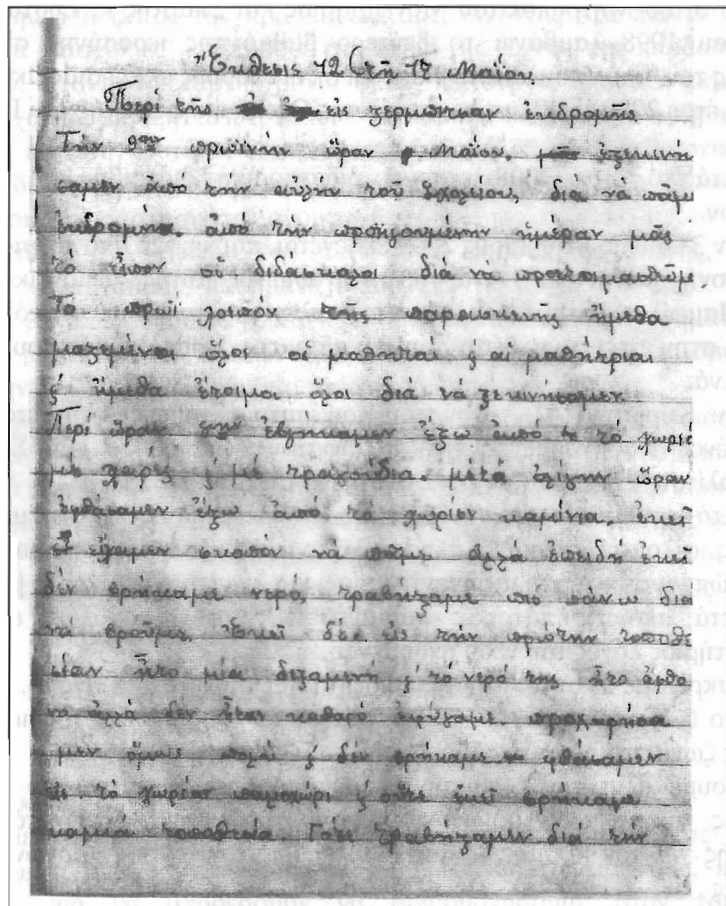
Διακρίναμε σ' αυτόν την ταπεινότητα και την απόλυτη αγάπη, που νιώθει για τον τρόπο ζωής που επέλεξε. Άλλωστε από τα εφηβικά του χρόνια αφιέρωσε το δώρο της ζωής στο Δωρητή του.

Έχουμε όλοι την αίσθηση ότι ο τόπος της άσκησης του ίδιου και της συνοδείας του, η ιερά μονή Αγίων Αναργύρων, εκτός από τόπος συνεχούς προσευχής για τον κόσμο, θ' ακτινοβολεί απ' τον αχανή Πάρνωνα, φωτίζοντας όλους μας.

Η «Φάρις» εύχεται «άξιος», υγεία και κάθε καλό.

Δημήτρη Ν. Ξανθάκου
Έκθεσις 12^η

Το κείμενο που ακολουθεί προέρχεται από το αρχείο του πατέρα μου. Είναι μια έκθεση, προφανώς κάποιας μαθήτριας του ημιγυμνασίου τότε Ξηροκαμπίου. Είναι αχρονολόγητη, αλλά η μαρτυρία για τον παπα-Μελέτιο μας βοηθάει να τη χρονολογήσουμε κατά προσέγγιση. Ο παπα-Μελέτιος είναι ο ηγούμενος της Ζερμπίτσας Μελέτιος Βαμπασιώτης, ο οποίος ηγουμένευσε από το 1930 ως το 1942. Αν αφαιρέσουμε τα χρόνια της Κατοχής (1940 – 1942), το κείμενο πρέπει να συντάχθηκε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1930 – 1940. Περιέχει χρήσιμες πληροφορίες για την εποχή και τα ήθη της και το παραθέτουμε ως έχει.

με την επίσημη Πρωτοβουλία,
 Θεσσαλονίκης, & ένα μικρό δαμάρι, & ένα μικρό
 φιδάκι, μετά από κάποιες προτάσεις
 αποφασίσαμε μέσα οι μαζοδάρη μαζί δέχτηκαν
 με χαρά, μάλιστα μέσα στην έτοιμη
 κάτση κάτση από αυτό & οι δύο άλλα
 πράγματα υπάρχουν για τα τα δαμάρι μαζί
 ζυμαρικά, μαγειρεύουμε μαγειρεύουμε τα & φάγαμε
 οι δαμάρι μαγειρεύει με μια αιδουσα
 & φάγαμε. ~~Οι μαζοδάρη από την~~
 Ο αυστηρότερος όμως & οι άλλα μαζοδάρη
 είχαν παλιό αιδουσα χωρίς φαμίλια έδωσαν
 να μεδόν τους δαμάριους, & οι & οι
 μαζί τους δαμάριους, την αιδουσα δεν ήταν
 ότι αυτοί είχαν που κάποιο κωδικό &
 ότι τους έδωσαν αυτοί τα φαμίλια τα
~~τα φαμίλια τα φαμίλια τα φαμίλια τα~~
 φαμίλια τα φαμίλια τα φαμίλια τα φαμίλια
 τους φαμίλια τα φαμίλια & μαγειρεύουν
 & φαμίλια & φαμίλια

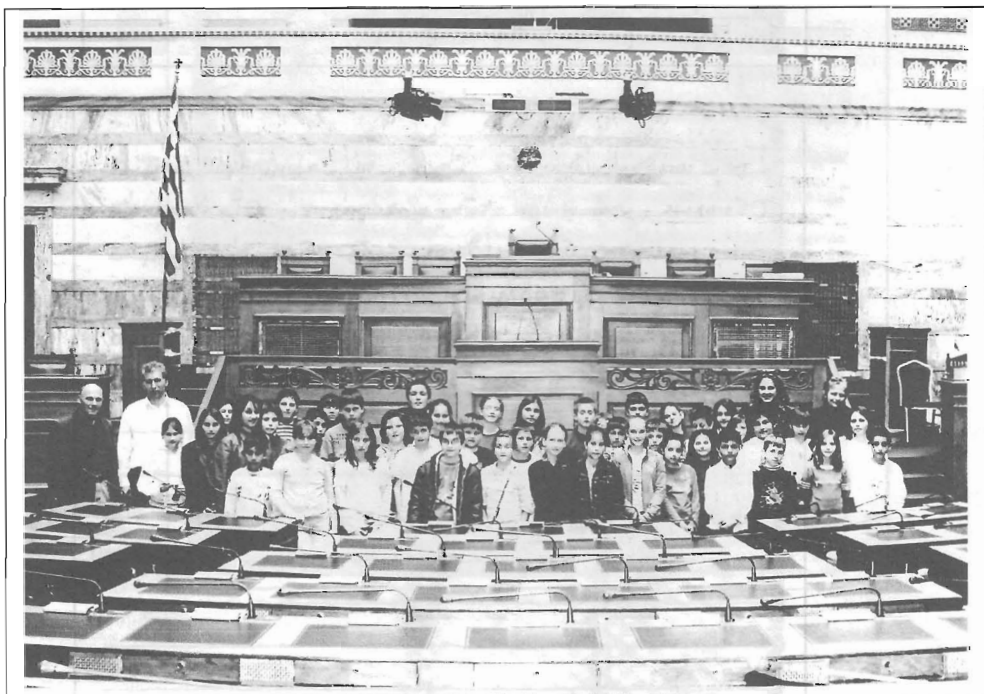
Τα φαμίλια φαμίλια όπως οι φαμίλια του
 Όθωνος και φαμίλια των φαμίλια. Οι φαμίλια
 τα φαμίλια δεν μεδόν μαζί φαμίλια & φαμίλια
 άλλα φαμίλια & φαμίλια. Τα φαμίλια φαμίλια
 με φαμίλια με φαμίλια. φαμίλια φαμίλια φαμίλια
 φαμίλια & φαμίλια φαμίλια & φαμίλια φαμίλια
 φαμίλια για τα φαμίλια του.

Παναγιώτας Χ. Στούμπου – Αναστασίας Ι. Παρηγόρη
Επίσκεψη στη Βουλή

Το σχολικό συμβούλιο και οι αρμόδιοι φορείς αποφάσισαν να επισκεφτούν οι Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεις του Δημοτικού σχολείου Ξηροκαμπίου τη Βουλή των Ελλήνων. Έτσι στις 10 Νοεμβρίου πρωί πρωί ξεκινήσαμε, με όχι καλές καιρικές συνθήκες, την εκδρομή μας. Η χαρά μας ήταν πολύ μεγάλη και η βροχή που έπεφτε ασταμάτητα μάς συντρόφευε παρά μας στενοχωρούσε. Έτσι και αλλιώς τα παιδιά του Ξηροκαμπίου είναι «παντός καιρού».

Στη μία το μεσημέρι φτάσαμε στο καθορισμένο μας ραντεβού στη Βουλή. Ήταν ένα τριώροφο κτήριο που μπροστά του στέκονταν αμίλητοι, ακούνητοι και αγέλαστοι δυο πανύψηλοι και σοβαροί Εύζωνοι. Επίσης, στον περιβάλλοντα χώρο έχουν τοποθετηθεί οι ανδριάντες του Χαρίλαου Τρικούπη και του Ελευθέριου Βενιζέλου.

Μόλις μπήκαμε μέσα, μας υποδέχτηκε μια ξεναγός. Μας πήγε σε μια αίθουσα, όπου μας έδειξε σε βίντεο πώς ήταν η παλιά Βουλή. Μας ενημέρωσε ότι παλιά το κτήριο της Βουλής ήταν παλάτι του Όθωνα. Χτίστηκε στις 25 Ιανουαρίου του 1836 από τον αρχιτέκτονα Gaertner στην περιοχή της Μπουμπουνίστρας. Το Νοέμβριο του 1929 έγινε η μεταφορά της Βουλής από το παλαιό Βουλευτήριο της οδού Σταδίου στο κτήριο των παλαιών Ανακτόρων. Επίσης, μας είπε ότι το πολίτευμά μας είναι «Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία». Ο τωρινός πρόεδρος της Βουλής είναι ο Φίλιππος Πιτσάλνικος και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας ο Κάρολος Παπούλιας.

Μετά η ξεναγός μάς οδήγησε στην αίθουσα συνεδριάσεων της ολομέλειας. Μας έδειξε τα έδρανα που κάθονται οι βουλευτές των κομμάτων, τη θέση του προέδρου της Βουλής, τη θέση του πρωθυπουργού και τη θέση του προέδρου της Δημοκρατίας. Αυτή η αίθουσα αποτελείται από τριακόσια έδρανα με μικρόφωνα, όπου κάθονται οι τριακόσιοι βουλευτές που εκπροσωπούν το λαό. Καθίσαμε και εμείς εκεί όπου κάθονταν όλοι αυτοί που παίρνουν αποφάσεις για όλους εμάς. Θα ήθελα κάποτε να κάτσω και εγώ εκεί και να παίρνω αποφάσεις για σοβαρά θέματα που αφορούν τη χώρα μας. Επίσης, η ξεναγός μάς έδειξε τα θεωρεία και μας είπε ότι στο πρώτο κάθονται οι δημοσιογράφοι και στο δεύτερο οι επισκέπτες που θέλουν να παρακολουθήσουν μια συνεδρίαση. Η αίθουσα ήταν καλυμμένη στην οροφή με γυαλί για να υπάρχει φυσικός φωτισμός.

Μετά ανεβήκαμε μερικά μαρμάρινα σκαλοπάτια και επισκεφτήκαμε την αίθουσα του «Ελευθερίου Βενιζέλου» που εκτίθενται τα περιουσιακά στοιχεία της οικογένειας Όθωνα. Εντύπωση μας έκανε το τηλεσκόπιο της Αμαλίας και το παλιό σύνταγμα του Όθωνα. Επίσης, είδαμε έπιπλα της εποχής του Όθωνα καθώς και ρούχα του βασιλιά και της βασίλισσας.

Στη διπλανή αίθουσα υπήρχαν φωτογραφίες από ανθρώπους που έχουν διατελέσει πρόεδροι της Βουλής, πρωθυπουργοί ακόμη και βουλευτές. Μια ζωοφόρος καλύπτει το ταβάνι της αίθουσας και απεικονίζει ιστορικές σκηνές με κεντρικό θέμα την Ελληνική Επανάσταση από την ύψωση της σημαίας στην Αγία Λαύρα μέχρι την άφιξη του Όθωνα.

Τώρα που τελείωσε η επίσκεψή μας στην Βουλή και έμαθα πού παίρνονται οι σπουδαίες αποφάσεις για τη χώρα μας, θα πρότεινα να βάλουν άλλη μια έδρα δίπλα στις τριακόσιες, όπου θα κάθεται εκεί πάντα ένα παιδί· ένα παιδί που θα θυμίζει σε όλους αυτούς ότι οι αποφάσεις τους πρέπει να είναι σοβαρές, σωστές και δίκαιες, γιατί επηρεάζουν το παρόν και το μέλλον των παιδιών τους.

Κυριάκου Μ. Κωτσάκη

Επιτυχόντες στα ΑΕΙ και ΤΕΙ

- Γεώργιος Η. Αρνιώτης, Ενεργειακής Τεχνολογίας ΤΕΙ Αθήνας
- Παναγιώτης Ν. Βουραζέλης, Διοίκησης Επιχειρήσεων ΤΕΙ Πάτρας
- Ελένη Π. Γρίτη, Οικονομικών Επιστημών Πελοποννήσου (Τρίπολη)
- Παναγιώτα Γ. Δάνου, Τεχνολογίας Τροφίμων ΤΕΙ Λάρισας (Καρδίτσα)
- Ελένη Η. Καλαμαρά, Νοσηλευτικής ΤΕΙ Ηπείρου (Ιωάννινα)
- Παναγιώτης Δ. Νικολόπουλος, Φιλολογίας Αθήνας
- Ιωάννα-Παναγιώτα Η. Σταρόγιαννη, Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης Κρήτης (Ρέθυμνο)
- Μαρία Α. Τζανέτου, Νομικής Θράκης (Κομοτηνή)
- Παναγιώτα Κ. Φόρτσα, Διατροφής και Διαιτολογίας ΤΕΙ Κρήτης (Σητεία)
- Γεώργιος Κ. Γάβαρης, Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού Πελοποννήσου (Σπάρτη)

Νίκου Χ. Καπετανάκου
Κοκώ ... η ψυχοκόρη

Πεντάχρονη παιδούλα η Κοκώ.
Αφράτη, ροδοκόκκινη,
μπήκε στη δούλεψη
αρχοντικής, όπως λένε, οικογένειας
γιατρού στην Λακωνία.

Σαν όνειρο, το'δαν οι φτωχοί γονιοί
και... η παιδούλα.
Όλοι τους γύρω είπαν: Τύχη μεγάλη!!
Κι άμα μεγαλώσει και φτάσει τα δεκαεννιά
θα την παντρέψουν κιόλας!!!

Κι έτσι μπήκε στη δούλεψη η μικρούλα.
Την τάιζαν, την ντύνανε
μα κομπόδεμα δεν έκαμε ποτέ.
Κι έτρεχαν τα χρόνια κι έφευγαν.
Τα όνειρα τι γίναν;

Μα η παιδούλα η Κοκώ
τριάντα χρόνων τώρα
είναι στη δούλεψη ακόμα...

Ο γαμπρός δεν φάνηκε,
είτε γιατί δεν της τον βρήκαν,
είτε κι αν τον βρήκαν, τον άφησαν
να φύγει...

Τα χρόνια πέρασαν κι οι αρχόντοι γέρασαν.
Τα παιδιά τους μεγάλωσαν, σπούδασαν
κι έφυγαν... για τη μεγάλη πόλη.

Τώρα όλοι πέθαναν.
Έμειναν ακόμα: η τελευταία κόρη
και η «παιδούλα» η Κοκώ.

Γριές, ανύπαντρες κι οι δύο,
σκαλίζουν τη θρακιά στο τζάκι
που πάει να σβήσει...

Ογδόντα χρόνων τώρα η Κοκώ

γεμάτη αγάπη στη μοναχή αρχοντοκόρη,
περιμένει... τ' όνειρο-νύφη για να βγει.

Άρρωστη, χαμένη, δέχεται
τη δούλεψη και τη στερνή φροντίδα
της γερής κι ανύπαντρης αρχοντοκόρης.

Η ψυχοκόρη η Κοκώ, έγινε αφέντρα
και η αφέντρα κόρη έγινε ψυχοκόρη!!

Κι οι δυό τους, μέσ' το μισοσκόταδο
του έρημου σπιτιού τους.

Περιμένουν: Μα τι άλλο;
Το κοινό χρέος όλων, το ΤΕΛΟΣ.

18/4/2009

Πολοβίτσα – Λακωνίας

Σύμμικτα

Καλοκαιρινό βράδυ στην πλατεία του χωριού. Ο λόγος για τον κήπο, τη φροντίδα και τον κόπο του. Κατηγορηματικός ο Σταύρος Π. Ρηγάκος για την αναγκαιότητα ύπαρξής του σε κάθε οικογένεια. «Ο κήπος είναι το αμπάρι του σπιτιού» τόνισε. Θυμήθηκα τον Πλούταρχο που γράφει ότι ο Φιλοποίμην προσπαθούσε να ωφελήσει το σπίτι του με τη γεωργία που είναι, έλεγε, ο δικαιότερος τρόπος να παίρνεις αγαθά. Κι αυτό ως απάντηση σ' αυτούς που σηκώνονται πρωί πρωί και κατευθύνονται στο μανάβικο με το παράπονο ότι τα κηπευτικά είναι ακριβά.

Θ.Σ.Κ.

Οι βροχές φέτος έχουν ξεκινήσει από τον Αύγουστο. Το Σεπτέμβρη και τον Οκτώβρη έπεσαν πολλά νερά. Αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος είναι να τρέχουν όλες οι πηγές. Η Ρασίνα κατεβάζει ασταμάτητα από τις 13 Οκτώβρη. Είχε πολλά χρόνια να κατεβάσει τόσο νωρίς.

Νίκος Π. Σταρόγιαννης

Τον Νοέμβριο ο καιρός ήταν ασυνήθιστα καλός. Λίγες βροχές και υψηλές για την εποχή θερμοκρασίες. Ο κόσμος βρήκε την ευκαιρία και έμασε τις περισσότερες ελιές του. Το βράδυ της 1^{ης} προς την 2^η Δεκεμβρίου έπεσε η θερμοκρασία και πιάσανε βροχές. Επιβεβαιώθηκε η λαϊκή σοφία που λέει ότι «τ' Αγιαντρέος αντρείευει ο καιρός». Γι' αυτόν τον λόγο ο Νοέμβριος λεγόταν και Αντριάς. Σχετικά, οι παλιοί έλεγαν: « Ο βλάχος πάει στα χειμαδιά για τρεις μέρες του Αντριά».

Τη νύχτα της 2^{ης} Δεκεμβρίου έκανε κρύο πολύ. Το πρωί ο Ταΰγετος φάνηκε κάτασπρος από το χιόνι. Επιβεβαιώθηκε ο θυμόσοφος λαϊκός άνθρωπος που έλεγε:

« Αγια Βαρβάρα φώναξε, ο Σάββας αποκρίθη,
Αγιο Νικόλας έρχεται με χιόνια φορτωμένος».

Α.Θ.Κ.

Συνδρομές

Για τη συνέχιση της έκδοσης της Φάριδος: Σάκης Λεονάρδος 60€, Μάνος Φωτεινάκος 15€, Χρήστος Σκιαδαρεσάκος 35€, Θανάσης Μιχαλάκος 20€, Νίκος Π. Σταρόγιαννης 10€, Χρυσάνθη Γάλλου 50€, Γεωργία Σπαθανά 30 δολ. Καναδά, Σταυρούλα Δριμπέλα 10€, Γεώργιος Ζαρουλέας 20€, Προκόπης Κονίδης 10€, Χρήστος Π. Κονίδης 10€, Βούλα Φεγγαρά – Παπαγιαννοπούλου 50€, Νέλη Σακελλαριάδη 50€, Αγγελική Ματθαίου 25€, Αλεξάνδρα Ορφανάκου 25€, Δημήτρης Κουντούρης 5€, Ελένη Παναγάκου 10€, Πηγή Κουτσουμπού 10€, Νέλη Αγγελάκου 20€, Σταύρος Χατζάκος 20€, Δέσποινα Ξυναριανού 10€, Βασιλική Σαμπατάκου 10€, Σπάρτη Καλογεροπούλου 20€, Αγγελική Βρατσίδα 20€, Γιάννης Κομνηνός 20€, Παναγιώτης Καλότυχος 20€, Πέτρος Πετράκος 20€, Ηλίας Μανιατάκος 10€, Κωνσταντίνος Αραχωβίτης 10€, Μενέλαος Παναγιωτουνάκος 20€, Δημήτρης Ξανθάκος 10€, Δημήτρης Ορφανάκος 10€, Νίκος Δούκας 10€, Πέτρος Χαρίσης 65 δολ. Καναδά, Δημήτρης Χριστάκος 10€, Νίκος Γαβρηλίδης 10€, Προκόπης Βαφάκος 10€, Ηλιάνα Σταρόγιαννη-Περλίγκα 20€, Δήμητρα Φραγκή – Παπαδάκη 20€, Χρήστος Κ. Κονίδης 5€, Βούλα Φεγγαρά – Κωδωνίδου 10€, Δημήτρης Βαλκανάς 10€, Γεώργιος Χρυσικός 5€, Κωνσταντίνος Πλαγιάννης 20€, Τούλα Σολωμού 10€, Πολυξένη Θεοφιλοπούλου 15 δολ. Καναδά, Ελένη Τεκόση 20€, Πέτρος Εξαρχάκος 5€, Γιάννης Καπετανάκης 10€.

Προσφορά

Ο Μίμης Χ. Αμοιρίδης, κάτοικος Αυστραλίας, προσέφερε στο περιοδικό 50€ στη μνήμη της μητέρας του και της αδερφής του.

Της αγοράς

Κάποτε η Ευρύκλεια Σταυράκου και μια φίλη της βγήκαν βόλτα στο Ξηροκάμπι, ακολουθώντας το δρόμο που οδηγεί στην Παλιοπαναγιά. Καθ' οδόν συνάντησαν τη θεια- Γιωργούλα Σολωμού, γνωστή για την ακριβολογία στις εκφράσεις της και το πηγαίο της χιούμορ. Τις ρώτησε πού πάνε κι εκείνες απάντησαν ότι πάνε πιο πέρα να τις φυσήξει λίγος αέρας. Ο λόγος να φύγει κάποιος από το Ξηροκάμπι της εποχής εκείνης και να πάει πιο πέρα για φρέσκο αέρα δεν φάνηκε πειστικός για τη θυμόσοφη θεια-Γιωργούλα, η οποία τους ανταπάντησε: Γιατί δεν παίρνετε δύο κολοκυθόφυλλα να κάνετε αέρα όσο θέλετε;

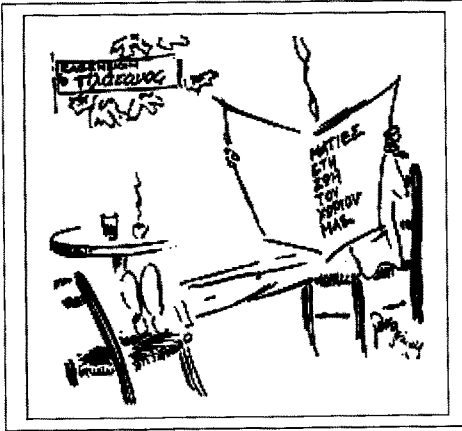
Γιώργος Ευστρ. Σολωμός

Ο Λιας Λιαράκος από τα Καμίνια, παππούς μου, είχε κάνει τρεις γάμους. Μετά το θάνατο της δεύτερης γυναίκας του στενοχωρήθηκε πολύ. Βάδιζε στο δρόμο και αναστέναζε. Τον είδε μια γειτόνισσα και τον ρώτησε: Γιατί αναστενάζεις, μπαρμπα-Λιά; Κι εκείνος της απάντησε: Χήρα του λόγου σου κι εσύ, δεν καταλαβαίνεις;

Στράτης Γ. Πρέβας

Ο Λεωνίδας Γ. Λιντζέρης από τα Κατσουλαίικα ήταν γνωστός καλλιεργητής οπωροκηπευτικών. Ο μόνος που τον ανταγωνιζόταν ήταν ο κατά πολύ νεότερός του Γεώργιος Β. Λάσκαρης (Μέγας). Ο Λεωνίδας Λιντζέρης λοιπόν είχε πολεμήσει στον άτυχο για τη χώρα μας πόλεμο του 1897. Ο στρατός μας είχε τότε ηττηθεί στα διάφορα μέτωπα της Θεσσαλίας. Οι στρατιώτες, υποχωρώντας, ανασυντάχθηκαν στο Δομοκό, έξω από τη Λαμία. Ο Δομοκός όμως καταλήφθηκε και άνοιξε ο δρόμος για την Αθήνα. Πολλοί στρατιώτες για να σωθούν τράπηκαν σε άτακτη φυγή. Είπαν πως κάποιои, όταν έφτασαν στο Γύθειο, σταμάτησαν να τρέχουν! Στον πόλεμο του 1940 ο στρατός μας προχώρησε στην Αλβανία νικηφόρα και ανάγκασε τους Ιταλούς να υποχωρήσουν. Τα κατορθώματα αυτά τα συζητούσαν τότε οι κάτοικοι και πανηγύριζαν. Ο γερο-Λεωνίδας, γνωστός και ως Τούτουνας, δεν τα θεωρούσε σημαντικά και, όταν τύχαινε σε τέτοιες συζητήσεις, αποφαινόταν: Ποια Αλβανία, μου λέτε εμένα για Αλβανία. Έπρεπε να σας έχω στο Δομοκό. Τον ξέρετε το Δομοκό; Εκεί να ιδείτε πόλεμο.

Α.Π.Κ

Τα νέα μας

Ξηροκάμπι

Γεννήσεις: Το ζεύγος Σταύρος Αραχωβίτης και Αθανασία Αντωνίου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Προκόπης Κονίδης και Γεωργία Μαντζαβράκου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Αναστάσιος Φραγκής και Αθνα Τσετσέ απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Νικόλαος Μανιάτης και Νίκη Κατσιφα απέκτησε δίδυμα αγόρια.

Γάμοι: Η Μαρία Διαμαντάκου του Κωνσταντίνου παντρεύτηκε το Νικόλαο Κουτράκο του Δημητρίου. Η Ντανιέλα Σατσελεάνου του Ιουλίου παντρεύτηκε το Δημοσθένη Μανδραπήλια του Ηλία. Η Παναγιώτα Παναγάκου του Δημητρίου παντρεύτηκε τον Παναγιώτη Μανδραπήλια του Κωνσταντίνου. Η Μελλπομένη Λιτζέρη του Ευστρατίου παντρεύτηκε το Σωτήριο Στρατάκο του Δημητρίου. Η Αικατερίνη Γιώτη του Διονυσίου παντρεύτηκε τον Παναγιώτη Κονίδη του Ιωάννη. Η Αθηνά Γεωργοπούλου του Νικολάου παν-

τρεύτηκε το Δημήτριο Βισβή του Παναγιώτη. Η Κωνσταντίνα Χιώτη του Χρήστου παντρεύτηκε τον Παναγιώτη Αλειφέρη του Μενελάου.
Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Αργυρώ Κυριακάκου του Νικολάου ετών 90, Ρεβέκκα Παναγιωτουνάκου χήρα Ηλία ετών 90, Βασίλειος Αθανασόπουλος του Παναγιώτη ετών 87, Αντωνία Κυριακάκου χήρα Παναγιώτη ετών 89, Αναστάσιος Μαυροειδής του Δημητρίου ετών 80, Παναγιώτης Παναγέας του Αναστασίου ετών 46, Ιωάννης Φραγκής του Αντωνίου ετών 93 (Καναδάς), Νικόλαος Κατσουλάκος του Σταύρου ετών 81, Πέτρος Μέτσοβας του Γεωργίου ετών 76.

Παλιοπαναγιά

Θάνατοι: Απεβίωσε η Παναγιώτα Σαχλά χήρα Γεωργίου ετών 93.

Ανώγεια

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Μαρία Τσετσέκα χήρα Γεωργίου ετών 97, Λυκούργος Νικολόπουλος του Κωνσταντίνου ετών 85.

Λευκόχωμα

Γάμοι: Η Μαρία Αντόνογλου του Βασιλείου παντρεύτηκε το Γεώργιο Δημακάκο του Παναγιώτη. Η Παναγιώτα Καρκαμπάση του Αλεξάνδρου παντρεύτηκε το Νικόλαο Λάγγη του Αντωνίου. Η Μαρία Παναγιωταράκου του Κωνσταντίνου παντρεύτηκε τον Ανάργυρο Κουντουρόγιαννη του Κωνσταντίνου.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Παναγιώτης Ζαχάκος του Γεωργίου ετών 91, Παναγιώτα Μανούσου του Δημητρίου ετών 89.

Καμίνια

Γάμοι: Η Παναγιώτα Αναστασάκου του Νικολάου παντρεύτηκε τον Ανδρέα Αθανασίου του Κωνσταντίνου. Η Γεωργία Πολίτη του Νικολάου παντρεύτηκε τον Ηλία Αποστολάκο του Γεωργίου.

Γοράνοι

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Ειρήνη Σουλειδή χήρα Κωνσταντίνου ετών 95, Άγις Κοκκορός του Άγιδος ετών 91.

Κουρτσούνα

Θάνατοι: Απεβίωσε η Σοφία Βασιλάκου χήρα Δημητρίου ετών 99.

Άρνα

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Δημήτριος Νικολακάκος του Βασιλείου ετών 78, Παναγιώτα Τροχάτου χήρα Λεωνίδα ετών 101, Κωνσταντίνος Ανδρεάκος του Γεωργίου ετών 73.

Κοτσαντίνα

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Δημήτριος Παναγούλιας του Χρήστου ετών 76, Βασίλειος Ριζάκος του Αθανασίου ετών 68.

Βιβή Ξ. Κωτσιοτοπούλου